

BIBLIOTEKARZ

Stowarzyszenie
Bibliotekarzy
Polskich

Rok założenia 1917

4/2010

Monika Kwaśniak

Lucjan Bąbolewski

Zalecane przez Książnicę Pomorską
standardy pracy w gminnych
i powiatowych bibliotekach publicznych

Jolanta Hys

Joanna Kwiatkowska

Stosowanie UKD w polskich bibliotekach
– analiza ankiety

Jadwiga Sadowska

Na marginesie zarządzania
– inteligencja emocjonalna

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Działania Książnicy Podlaskiej
im. Łukasza Górnickiego – Biblioteki Publicznej
Powiatu Białostockiego

Przekaż 1 procent Twojego podatku na SBP!!!

Bądź sponsorem SBP!

Zbliża się okres rozliczeń podatkowych. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, będąc organizacją pożytku publicznego, ma prawo do korzystania z dobrowolnych odpisów od podatku dochodowego osób fizycznych i prawnych w wysokości 1%. Uzyskane w ten sposób fundusze wspomogły w latach ubiegłych m.in. realizację ogólnopolskiego programu Tydzień Bibliotek oraz organizację konferencji i seminariów poświęconych najistotniejszym zagadnieniom bibliotekarstwa polskiego. Wszystkim dotychczasowym darczyńcom serdecznie dziękuję.

W tym roku ponownie zwracam się z prośbą o dokonanie odpisów 1% za rok 2009 na rzecz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Apekuje do środowiska bibliotekarskiego o włączenie się w kampanię **1% na rzecz SBP**. Wszystkim ofiarodawcom, którzy zdecydują się wesprzeć w ten sposób działalność Stowarzyszenia serdecznie dziękuję.

Zgromadzone środki przeznaczone będą na cele służące środowisku bibliotekarskiemu.

Elżbieta Stefańczyk
Przewodnicząca SBP

WARUNKI PRENUMERATY „BIBLIOTEKARZA”

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

„Bibliotekarz” dostępny jest w prenumeracie i w bezpośredniej sprzedaży w Biurze ZG SBP. Zamówienia na czasopismo można składać w ciągu całego roku, od dowolnego numeru pisma. Numery archiwalne, a także pojedyncze numery można nabyć wyłącznie w Biurze ZG SBP. Oferta ważna do wyczerpania nakładu. Wysokość bieżącej prenumeraty rocznej wynosi **144 zł** (12 zł za 1 numer).

Wpłaty na prenumeratę przyjmuje:

Dział Promocji i Sprzedaży Biura ZG SBP

Al.Niepodległości 213, 02-086 Warszawa

Informacje: Joanna Janczak tel. (22) 825-50-24, faks (22) 825-53-49

e-mail: sprzedaz@sbp.pl

konto SBP: Millennium 70 1160 2202 0000 0000 2814 5355

Proponujemy następujące rabaty:

przy zakupie 3-6 egzemplarzy – **10%**, 7-9 egz. – **15%**, 10 i więcej egz. – **20%**
(dot. jednego tytułu).

Powyższe rabaty dotyczą także zakupu książek naszego Wydawnictwa. Oferta obejmuje czasopisma i książki wydane dotychczas jak również prenumeratę na 2010 rok.

Aby dokonać prenumeraty, należy wypełnić blankiet pocztowy lub bankowy z zaznaczeniem liczby zamawianych egzemplarzy i dokonać wpłaty. Zaprenumerowane egzemplarze przesyłane są na adres prenumeratora przesyłką pocztową zwykłą.

Ponadto prenumeratę przyjmują:

„RUCH” S.A i POCZTA POLSKA – kwartalnic

Obserwując realia

W styczniu na stronie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego ukazał się „Projekt założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz niektórych innych ustaw”. Zapisano w nim m.in.: „Łączenie bibliotek z innymi formami organizacyjnymi działalności kulturalnej. Proponuje się uchylene przepisów zakazujących łączenia bibliotek z innymi instytucjami niż inne biblioteki. Rozwiązanie polegające na funkcjonowaniu biblioteki np. w ramach ośrodka kultury może być w określonych warunkach rozwiązaniem bardziej efektywnym z punktu widzenia użytkowników i tańszym dla organizatora”. I nieco dalej: „Warunkiem możliwości połączenia bibliotek z innymi formami organizacyjnymi instytucji kultury powinno być spełnienie warunków takich jak:

- brak uszczerbku dla dotychczas realizowanych zadań,
- zgoda Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wydana po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Bibliotecznej oraz właściwej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej”. To istota tego projektu, który ma bibliotekom przynieść rozwój i modernizację, a wedle bibliotekarzy – katastrofę.

Tak więc ministerstwo idzie w zaparte. Obawy i skrupuły, jakie wydawał się podzielać minister Bogdan Zdrojewski, zostały przez autorów projektu owinięte w bawelną zabezpieczeń w postaci opinii Krajowej Rady Bibliotecznej i opinii wojewódzkich bibliotek publicznych, które będą stanowiły podstawę do zgody ministra na łączenie konkretnych placówek. Odnieść można wrażenie, że w ministerstwie jest minister, który wydaje się rozumieć i podzielać obawy znacznych kręgów opinii publicznej i bibliotekarzy przed łączeniem, i jakieś gremium odporne na argumenty, które żadnych skrupułów nie ma, od którego argumentacja broniąca biblioteki wiejskie przed zapaścią odbija się jak o ścianę.

Wracając do owych zabezpieczeń, to ich konstrukcja jest dla mnie rozweselająca – jeśli ją rozpatrywać w oderwaniu od tego, na co się zanoszą. Przypomniała mi też moje upoważnienie ministra kultury (aż!) z początku lat sześćdziesiątych do prowadzenia służbowego motocykla marki SHL, którego używałem w badaniach terenowych, pracując w Instytucie Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej. Wtedy, jako zupełnie zielony absolwent bibliotekoznawstwa, naiwnie myślałem, że to dlatego, że minister nie miał się czym zajmować... Teraz myślę, że minister nie do końca wie, na co się decyduje.

W tym całym zamieszaniu wywołanym naciskami samorządów na zniesienie blokady łączenia bibliotek umykają naszej uwadze skutki społeczne związanych z tym emocjami. One nie są dobre. Z jednej strony poruszyły, w jakimś stopniu, opinię publiczną i wywołały rzadką w mediach obronę bibliotek, ale z drugiej strony zdarzyło się coś niesłychanie złego: placówki biblioteczne zostały oskarżone gołosłownie przez władzę centralną – mającą wszak na podstawie konstytucyjnej zasady subsydiarności (pomocniczości) wspierać biblioteki – o marnotrawstwo i nieefektywność obsługi użytkowników. Bez jakichkolwiek dowodów. Takie oskarżenie wynika ze stwierdzenia, że „Rozwiązanie polegające na funkcjonowaniu biblioteki np. w ramach ośrodka kultury może być w określonych warunkach rozwiązaniem bardziej efektywnym z punktu widzenia użytkowników i tańszym dla organizatora”. Podpisał się pod tym stwierdzeniem resort kultury, w podobnym tonie opublikowano teksty zwolenników łączenia, które zachęciły innych do stwierdzeń, że biblioteki są tylko wypożyczalniami przestarzałych książek, że są otwarte tylko wtedy, gdy ludzie pracują, że gdyby je połączyć, koszty byłyby mniejsze, że minął czas bibliotek, że nowe pokolenie nie chce czytać książek, że pora już zastąpić biblioteki Internetem i dostępem do bibliotek cyfrowych (gdzie będą mogli korzystać z piśmiennictwa starszego niż siedemdziesięcioletnie – dodajmy). Atmosfera dla bibliotek i dla książki stała się nieprzychylna. W tej absurdalnej kampanii wyczynu dokonał szef Instytutu Książki. W „Gazecie Wyborczej” ogłosił... katalog sposobów obejścia zapisów ustawowych dotyczących zakazu łączenia bibliotek. Nie do końca tylko wiadomo, czy uczynił to w ramach realizacji programu Biblioteka+, który ma biblioteki publiczne zmodernizować.

Jau Wofosz

Monika Kwaśniak
Lucjan Bąbolewski

Zalecane przez Książnicę Pomorską standardy pracy w gminnych i powiatowych bibliotekach publicznych

Zastosowanie procedur systemu zarządzania jakością (TQM) w badaniu pracy bibliotek szczebla gminnego i powiatowego pozwala na diagnozę stanu funkcjonowania jedynie wtedy, kiedy możliwe jest odniesienie się do przyjętego wzorca. Wykazanie słabych i mocnych stron placówki w odniesieniu do wzorca umożliwi pracownikom i organizatorom określenie potencjału biblioteki i kierunku jej dalszego rozwoju.

Ponieważ nie istnieją ogólnopolskie standardy pracy bibliotek, podjęliśmy wyzwanie i opracowaliśmy standardy funkcjonowania bibliotek wszystkich szczebli województwa zachodniopomorskiego. Powołano zespół składający się z dyrekcji Książnicy Pomorskiej i pracowników Działu Instrukcyjno-Metodycznego. Opracowano wstępny dokument określający standardy pracy bibliotek w poszczególnych obszarach ich działalności. Następnie dokument ten został poddany konsultacjom i dyskusjom na konferencjach dyrektorów bibliotek powiatowych województwa zachodniopomorskiego. Ostatecznie przyjęto przedstawione poniżej wskaźniki. Zdajemy sobie jednak sprawę, że będą one ulegały dalszym modyfikacjom – w miarę zachodzących zmian i potrzeb.

Corocznie nadsyłane do Książnicy Pomorskiej dane statystyczne z bibliotek publicznych, sprawozdania opisowe oraz wyjazdy do bibliotek dały nam możliwość przeprowadzenia analizy funkcjonowania bibliotek, i były punktem wyjścia do określenia standardów.

Większość zaproponowanych wskaźników, to wskaźniki jakościowe, nie ilościowe. Wyszliśmy bowiem z założenia, że dążenie tylko do określenia wskaźników ilościowych nie zawsze będzie prowadzić do zasadniczych zmian jakościowych

w pracy biblioteki. Poszczególne wskaźniki umożliwiają ustalenie przez pracowników biblioteki, organizatorów, osoby kontrolujące – w jakim stopniu dane zjawiska występują. Można przyjąć tu ocenę procentową lub skalę od 1 do 10.

Opracowane przez wspomniany zespół standardy pracy bibliotek zostały rozesełane do bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego, aby bibliotekarze mogli określić na jakim etapie rozwoju znajduje się ich biblioteka, określić jej mocne i słabe strony oraz wspólnie z organizatorem zastanowić się nad przyszłością.

Opracowując standardy, opieraliśmy się wyłącznie na własnych długoletnich doświadczeniach. Polska Norma – ISO 11620: 2006 pt. *Informacja i dokumentacja. Wskaźniki funkcjonalności bibliotek* stanowi pomocny, niezbędny dokument przy określaniu jakości pracy biblioteki, np. do celów kontroli wewnętrznej. Wymienione w niej algorytmy pozwalają wyliczyć poszczególne wskaźniki w działalności biblioteki, nie pozwalają jednak na ocenę jej funkcjonowania, nie jest bowiem określony wzorzec, do którego można się odnieść. Dlatego rozpoczynając mierzenie jakości pracy biblioteki instruktorzy Książnicy zapatrzeni są w obydwa dokumenty.

Poniżej przedstawiam standardy dla bibliotek gminnych oraz standardy dla bibliotek o zadaniach powiatowych.

Standardy pracy biblioteki gminnej

- 1. Biblioteka jest samodzielną instytucją kultury:*
 - jest wpisana do rejestru instytucji kultury jako samodzielna instytucja kultury,
 - posiada właściwą dokumentację organizacyjną (statut, regulamin organizacyjny, regulaminy wewnętrzne),
 - działalność merytoryczna biblioteki odbywa się na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych i innych aktów prawnych regulujących prowadzenie dokumentacji bibliotecznej,
 - biblioteką kieruje dyrektor z przygotowaniem bibliotekarskim powołany po zasięgnięciu opinii biblioteki sprawującej nadzór merytoryczny,

- biblioteka tworzy i realizuje wieloletni program rozwoju,
- tworzy i realizuje roczny plan pracy,
- inicjuje tworzenie nowych placówek bibliotecznych w miarę potrzeb oraz wspiera inicjatywy lokalne w tym zakresie. Koordynuje wielkość i zasięg sieci filii bibliotecznych w gminie,
- opracowuje plan finansowy.

2. *Biblioteka dysponuje odpowiednią bazą lokalową i środkami materialnymi do prowadzenia działalności:*

- zajmuje samodzielny lokal (o powierzchni około 200 m²) umożliwiający prawidłowe wypełnianie zadań, położony w dogodnej dla czytelników lokalizacji,
- wyposażona jest w odpowiednią infrastrukturę techniczną, a w szczególności: telekomunikacyjną i informatyczną,
- lokal jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych,
- organizator zapewnia środki budżetowe na prawidłowe funkcjonowanie biblioteki, w szczególności na:

- a) opłatę kosztów stałych,
 - b) zakup zbiorów (książek w ilości minimum średniej województwa zachodniopomorskiego na 100 mieszkańców z tendencją wzrostową, prasy, multimediiów),
 - c) szkolenia pracowników,
 - d) utrzymanie odpowiedniego standardu środków technicznych w bibliotece,
- lokal biblioteki i jego zewnętrzne otoczenie są estetyczne i sprzyjają rozwojowi czytelnictwa.

3. *Biblioteka zatrudnia pracowników odpowiednio przygotowanych do wykonywanych zadań:*

- w bibliotece zatrudnieni są bibliotekarze z wykształceniem co najmniej na poziomie studiów zawodowych licencjackich, odpowiednim do wykonywanych zadań,
- kadra bibliotekarska ustawicznie doskonali się zawodowo, a w szczególności systematycznie uczestniczy w formach doskonalenia organizowanych przez bibliotekę wojewódzką i bibliotekę powiatową,
- bibliotekarze znają aktualne przepisy prawa dotyczące funkcjonowania bibliotek.

4. *Biblioteka gromadzi materiały biblioteczne, uwzględniając rozpoznane potrzeby środowiska:*

- rozpoznaje problemy środowiska lokalnego, analizuje jego potrzeby i dostosowuje ofertę bi-

- blioteczną do tych potrzeb z uwzględnieniem potrzeb czytelników potencjalnych,
- kształtuje gusta czytelnicze przez odpowiednią strukturę zakupu,
- aktualizuje i unowocześnia zbiory biblioteczne,
- promuje swój księgozbiór,
- analizuje trafność przygotowanej przez siebie oferty.

5. *Biblioteka pełni funkcję informacyjną:*

- zapewnia dostęp do nowoczesnego warsztatu informacyjnego, w tym:
 - a) katalogów bibliotecznych,
 - b) komputerowych baz danych,
 - c) odpowiednich zbiorów informacyjnych,
 - d) bezpłatnego dostępu do Internetu,
- biblioteka jest włączona w biblioteczną sieć komputerową na poziomie powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim,
- jest ośrodkiem informacji lokalnej i regionalnej,
- promuje swoją działalność informacyjną.

6. *Zbiory biblioteczne dostępne są dla wszystkich czytelników:*

- biblioteka zapewnia dostęp do zbiorów dla różnych kategorii czytelników w czasie otwarcia dostosowanym do ich potrzeb,
- biblioteka na równych prawach udostępnia swoje zbiory wszystkim czytelnikom bez względu na miejsce zamieszkania,
- biblioteka ułatwia dostęp czytelnikom do zbiorów innych bibliotek w kraju i za granicą, m.in. poprzez wypożyczenia międzybiblioteczne,
- biblioteka tworzy w miarę potrzeb punkty biblioteczne na terenie gminy,
- biblioteka likwiduje bariery w dostępie do księgozbioru, wypracowuje metody i sposoby dotarcia do czytelnika.

7. *Biblioteka prowadzi działalność kulturalno-oświatową:*

- jest animatorem działań kulturalnych w gminie,
- prowadzi działania popularyzujące czytelnictwo,
- współpracuje z organizacjami środowiskowymi i instytucjami w organizowaniu imprez kulturalno-oświatowych,
- bierze udział w działaniach kulturalno-oświatowych biblioteki powiatowej,
- promuje swoją działalność kulturalną i oświatową.

8. Biblioteka aktywnie funkcjonuje w powiatowej sieci bibliotecznej:

- systematycznie kontaktuje się z biblioteką powiatową,
- zasięga opinii biblioteki powiatowej w sprawach merytorycznych i organizacyjnych,
- przygotowuje na prośbę biblioteki powiatowej analizy potrzeb użytkowników na poziomie gminy,
- kadra biblioteki uczestniczy w szkoleniach organizowanych przez bibliotekę powiatową,
- biblioteka zgłasza bibliotece powiatowej zapotrzebowanie na szkolenia, określając ich tematykę,
- współdziała w przygotowaniu kalendarza imprez kulturalnych na terenie powiatu i je promuje,
- przygotowuje sprawozdania ze stanu czytelnictwa w gminie,
- wspólnie z innymi bibliotekami w powiecie opracowuje plan rozwoju bibliotekarstwa na swoim terenie działania,
- aktywnie uczestniczy w powiatowej sieci informatycznej bibliotek.

Standardy pracy bibliotek powiatowych

OBSZAR I: Praca biblioteki powiatowej na rzecz bibliotek samorządowych w powiecie.

1. Biblioteka angażuje się w tworzenie i prawidłowe funkcjonowanie stabilnej sieci bibliotek samorządowych w powiecie:

- rozpoznaje stan i potrzeby bibliotek publicznych w powiecie m.in. poprzez wyjazdy do nich,
- ustala szczegółowy zakres współpracy z organizatorami bibliotek gmin w powiecie,
- dyrektor biblioteki powiatowej utrzymuje kontakt z organizatorami bibliotek w powiecie,
- systematycznie informuje organizatorów o osiągnięciach w pracy bibliotek,
- informuje organizatorów i bibliotekę wojewódzką o występujących nieprawidłowościach organizacyjno-prawnych w sieci bibliotek samorządowych powiatu,
- inicjuje tworzenie nowych placówek bibliotecznych w miarę potrzeb oraz wspiera inicjatywy lokalne w tym zakresie.

2. W bibliotece zatrudniona jest odpowiednio wykształcona kadra mogąca sprawować nadzór i opiekę nad bibliotekami samorządowymi w powiecie:

- biblioteka zatrudnia odpowiednią do zadań i wielkości powiatu liczbę instruktorów z przy-

gotowaniem bibliotekarskim, realizujących zadania na rzecz bibliotek gminnych w powiecie,

- wiedza i umiejętności innych, niż instruktor, pracowników biblioteki powiatowej wykorzystywane są do wspierania działalności bibliotek samorządowych,
- kadra instrukcyjno-metodyczna biblioteki powiatowej uczestniczy w różnych formach doskonalenia zawodowego,
- dyrektor biblioteki powiatowej systematycznie uczestniczy w spotkaniach dyrektorów bibliotek powiatowych organizowanych przez dyrektora biblioteki wojewódzkiej.

3. Biblioteka wspiera biblioteki samorządowe w zakresie merytorycznym, organizacyjnym i prawnym:

- dyrektor i instruktorzy biblioteki powiatowej znają warunki (lokalowe, płacowe, kadrowe itp.) i potrzeby bibliotek gminnych i środowiska w jakim one działają,
- biblioteka uzgodniła sposoby i terminy komunikowania (w tym e-mail) z bibliotekami w powiecie,
- biblioteka udziela instruktażu merytorycznego, przede wszystkim bezpośrednio w bibliotekach,
- dyrektor i instruktor biblioteki powiatowej zapoznali się z planami pracy bibliotek samorządowych,
- biblioteka propaguje sprawdzone działania w zakresie zarządzania organizacją,
- uczestniczy w przyuczaniu do zawodu nowo przyjętych pracowników bibliotek z terenu powiatu,
- pomaga w tworzeniu i opiniuje dokumenty organizacyjne bibliotek gminnych,
- dyrektor biblioteki powiatowej podejmuje działania na rzecz nagradzania odznaczeniami państwowymi i resortowymi pracowników bibliotek w powiecie.

4. Biblioteka systematycznie analizuje pracę bibliotek samorządowych:

- biblioteka wypracowała wspólnie z bibliotekami powiatowe standardy pracy bibliotek,
- na bieżąco monitoruje wypełnianie standardów przez biblioteki,
- przynajmniej raz na 5 lat przeprowadza kompleksowe mierzenie jakości pracy w każdej z bibliotek,
- prowadzi dokumentację z wypełniania powyższych zadań.

5. *Biblioteka stworzyła i realizuje program doskonalenia zawodowego bibliotekarzy bibliotek samorządowych w powiecie:*

– biblioteka zdiagnozowała potrzeby kadry bibliotekarskiej w zakresie podnoszenia kwalifikacji i doskonalenia zawodowego,

– prowadzi działalność informacyjną dotyczącą różnorodnych form podnoszenia kwalifikacji oraz doskonalenia zawodowego organizowanych na szczeblu krajowym i wojewódzkim,

– posiada wieloletni, uaktualniany plan doskonalenia zawodowego bibliotekarzy samorządowych w powiecie,

– organizuje u siebie i w terenie różnorodne formy szkoleń z wykorzystaniem kadry własnej i wsparciem specjalistów z zewnątrz,

– uczestniczy w przyuczaniu do zawodu nowo przyjętych pracowników bibliotek z terenu powiatu,

– dofinansuje ze środków starostwa udział bibliotekarzy samorządowych w szkoleniach prowadzonych przez różne ośrodki,

– przekazuje informacje, materiały metodyczne i bibliotekarską prasę fachową bibliotekom na terenie powiatu.

6. *Biblioteka planuje i wspiera automatyzację bibliotek samorządowych w powiecie:*

– biblioteka zdiagnozowała i monitoruje stan informatyzacji bibliotek w powiecie,

– stworzyła wspólnie z bibliotekami gminnymi plan informatyzacji bibliotek w powiecie,

– pracuje na rzecz ujednoczenia komputerowego systemu bibliotecznego w powiecie,

– prowadzi działalność instruktazową i szkoleniową w zakresie wykorzystania komputera i Internetu w pracy biblioteki.

7. *Biblioteka inicjuje i wspiera działalność kulturalno-oświatową bibliotek samorządowych:*

– udziela pomocy w tworzeniu planów działalności kulturalno-oświatowej bibliotek gminnych,

– udziela pomocy metodycznej przy realizacji imprez przez biblioteki gminne,

– koordynuje imprezy kulturalno-oświatowe o zasięgu powiatowym organizowane przez biblioteki,

– koordynuje wymianę gotowych form pracy między bibliotekami,

– prowadzi instruktaz w zakresie form pracy kulturalno-oświatowej,

– promuje działania kulturalno-oświatowe bibliotek samorządowych w powiecie,

– dyrektor i pracownicy biblioteki powiatowej uczestniczą osobiście w działaniach kulturalno-oświatowych bibliotek samorządowych.

OBSZAR II: Biblioteka jako powiatowa instytucja kultury

1. *Biblioteka powiatowa jest samodzielną instytucją kultury realizującą zadania na terenie całego powiatu:*

– biblioteka jest wpisana jako samodzielna instytucja kultury do rejestru instytucji kultury,

– zadania powiatowe są ujęte w statucie biblioteki,

– biblioteką kieruje dyrektor, podległy bezpośrednio organizatorowi, zatrudniony w bibliotece na pełnym etacie,

– biblioteka zajmuje samodzielny lokal przystosowany do funkcji bibliotecznych,

– w budżecie biblioteki zaplanowane są środki na realizację zadań powiatowych.

*

A – liczba placówek w powiecie – biblioteka powiatowa i jej filie

B – liczba bibliotek gminnych w powiecie

C – liczba instruktorów

D – roczny koszt etatu instruktora

E – liczba pracowników z terenu powiatu – pracownicy biblioteki powiatowej (liczba całkowita)

F – liczba pracowników biblioteki powiatowej (liczba całkowita)

G – liczba instruktorów (liczba całkowita)

H – orientacyjny całkowity koszt szkolenia w bibliotece powiatowej lub bibliotece wojewódzkiej

I – orientacyjny całkowity koszt konferencji wojewódzkiej lub krajowej

J – ilość księgozbioru (zasób) we wszystkich placówkach w powiecie

K – liczba pracowników technicznych z terenu powiatu – liczba pracowników technicznych w bibliotece powiatowej

L – liczba pracowników technicznych w bibliotece powiatowej
gdy $A > 5$

$(1 + A/10) \cdot D + [E + F - (K + L)] \cdot H + (B + G + 1) \cdot I + J/25 + 700xA + 4500 =$

gdy $A \leq 5$

$D + [E + F - (K + L)] \cdot H + (B + G + 1) \cdot I + J/25 + 700xA + 4500 =$

Na 700(zł)xA składają się: koszty delegacji na terenie powiatu, koszt zaprenumerowania czasopism bibliotekarskich dla bibliotek w powiecie, zakup nowości z literatury fachowej dla wszystkich placó-

wiek, pokrycie części kosztu udziału bibliotek gminnych w imprezach ogólnopowiatowych, koszty obsługi bibliotecznych systemów informatycznych.

Na 4500 (zł) składa się: fundusz na zakup księgozbioru fachowego z zakresu bibliotekarstwa, koszty prowadzenia powiatowej działalności kulturalno-oświatowej i środki na zakup materiałów biurowych niezbędnych do prowadzenia działalności powiatowej.

2. Biblioteka gromadzi i udostępnia materiały biblioteczne dla zaspokajania zidentyfikowanych potrzeb czytelników całego powiatu:

– biblioteka koordynuje politykę gromadzenia w powiecie tak, by literatura rzadziej poszukiwana stała się dostępna w powiecie poprzez wypożyczenia międzybiblioteczne,

– gromadzi księgozbiór specjalistyczny właściwy lokalnym potrzebom czytelniczym (np. podęczniki akademickie),

– udostępnia zbiory bezpośrednio lub za pośrednictwem wypożyczeń międzybibliotecznych mieszkańcom całego powiatu.

3. Biblioteka pełni funkcję powiatowego ośrodka informacji:

– posiada i aktualizuje warsztat informacyjny na rzecz czytelników całego powiatu,

– gromadzi, opracowuje, przechowuje i udostępnia materiały dotyczące powiatu oraz upowszechnia informacje o nich,

– opracowuje tradycyjnie lub komputerowo bibliografię dotyczącą powiatu,

– zapewnia i koordynuje przepływ informacji o zasobach bibliotek na terenie całego powiatu,

– posiada własną stronę WWW,

– tworzy sieć informacyjną online, w której aktywnie uczestniczą wszystkie biblioteki gminne powiatu,

– prowadzi działalność promocyjną na rzecz powiatu,

– informuje o życiu kulturalnym powiatu.

4. Biblioteka powiatowa organizuje przedsięwzięcia kulturalne i oświatowe o zasięgu powiatowym:

– w planie działalności kulturalno-oświatowej biblioteki ujęte są imprezy o charakterze ponadgminnym,

– imprezy o charakterze ponadgminnym promowane są na terenie całego powiatu,

– biblioteka inspiruje biblioteki samorządowe do współorganizowania działań o zasięgu powiatowym,

– utrzymuje kontakty m.in. poprzez współpracę z instytucjami oświatowymi, kulturalnymi i organizacjami pozarządowymi.

Obecnie dyrekcja i instruktorzy Książnicy Pomorskiej przygotowują się do opracowania standardów dla biblioteki wojewódzkiej.

Monika Kwaśniak (m.kwasniak@ksiaznica.szczecin.pl) jest kierownikiem Działu Instrukcyjno-Metodycznego, a Lucjan Bąbolewski dyrektorem Książnicy Pomorskiej.

BIBLIOGRAFIA:

- GŁOWACKA, E. *Studium zastosowania kompleksowego zarządzania jakością (TQM) w bibliotekoznawstwie i informacji naukowej*. Toruń: Wydaw. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2000. ISBN 832311160X.
- POLL, R. BOEKHORST, P. T. *Mierzenie jakości: międzynarodowe zalecenia do pomiaru wykonania zadań w bibliotekach akademickich*. (Acta Universitatis Wratislaviensis; no. 2589). Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2004. ISBN 8322924712.
- Polska Norma PN-ISO 11620: 2006 – *Informacja i dokumentacja – Wskaźniki funkcjonalności bibliotek*. Warszawa, 2006.
- ZYBERT, E.B. *Jakość w działalności bibliotek: oceny, pomiary, narzędzia*. Warszawa: CEBID, 2007. ISBN 9788388581304.

Jolanta Hys
Joanna Kwiatkowska

Stosowanie Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej w polskich bibliotekach – analiza ankiety

Pracownia Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej w Bibliotece Narodowej (BN) przygotowała i zanalizowała ankietę nt. stosowania UKD w bibliotekach polskich. Odpowiedzi respondentów zostały nadesłane w okresie od października 2008 r. do października 2009 r. Ankieta została zamieszczona na stronie BN¹, jak również rozesłana do pewnej liczby użytkowników UKD. Dotarcie do bibliotekarzy bibliotek szkolnych umożliwił redaktor naczelny czasopisma „Biblioteka w Szkole” Juliusz Wasilewski, umieszczając ją na stronie WWW czasopisma.

Otrzymano 62 wypełnione ankiety, w tym: 23 ankiety z bibliotek publicznych, 15 ankiet z bibliotek szkół wyższych, 14 ankiet z bibliotek pedagogicznych, 7 ankiet z bibliotek szkolnych, 2 an-

kiety z bibliotek fachowych, 1 ankietę z biblioteki towarzystwa naukowego.

Analizie poddano 62 wypełnione ankiety, chociaż liczba bibliotek uczestniczących w wypełnieniu ankiet sięga stu. Różnica pomiędzy liczbą nadesłanych ankiet a liczbą bibliotek wynika z tego, że ankiety przygotowane przez dwie biblioteki wojewódzkie i jedną miejską zawierały informacje uzyskane od ponad trzydziestu bibliotek filialnych. Dane prezentowane w trzech wyżej wymienionych ankietach pochodziły od bibliotek macierzystych i bibliotek filii. Zostały umieszczone w trzech ankietach zbiorczych, które następnie przesłano do BN. Nie da się rozgraniczyć tych informacji i dlatego w dalszej części artykułu uznaje się, że 62 ankiety pochodzą od 62 bibliotek.

Bezpośrednim powodem przygotowania ankiety stało się opublikowanie tablic skróconych UDC-P058².

Jest to trzecia po ankietach z 1998 r. i 2003 r., badająca stosowanie tablic skróconych UKD. W „Poradniku Bibliotekarza” z 1998 r. przedstawiono wyniki ankiety przygotowanej przez Agatę Witkowską³, po opublikowaniu tablic skróconych UDC-P022. W 2003 r. na ogólnopolskiej konferencji „Użytkownik – języki informacyjno-wyszukiwawcze” Teresa Turowska wygłosiła komunikat⁴ na temat wykorzystania UKD w bibliotekach polskich. Część zebranych informacji pochodziła z ankiet (11 ankiet), dane dotyczące pozostałych 52 bibliotek zostały uzyskane drogą analizy katalogów OPAC.

Odpowiedzi na pytania ankiety

Poniżej podajemy wyniki ankiety przeprowadzonej przez Pracownię UKD w latach 2008-2009.

Zadano dwa pytania o stosowane narzędzia informacyjne i wyszukiwawcze. Na pytanie o program komputerowy, w którym prowadzony jest katalog biblioteczny uzyskano odpowiedzi, z których wynika, że 14 bibliotek użytkowało programy PROLIB, 11 – MAK, a od 7 do 4 – oprogramowanie SOWA, ALEPH, LIBRA2000, MOL OPTIVUM. Informowano także o 8 innych oprogramowaniach użytkowanych w 11 bibliotekach. Bez katalogów OPAC funkcjonuje pięć spośród badanych bibliotek.

Czy w katalogu komputerowym biblioteki funkcjonuje indeks UKD? Na to pytanie otrzymano odpowiedzi, z których wynika, że indeksy UKD zaimplementowano w 48 ankietowanych bibliotekach na 62 badane. Wszystkie ankietowane biblioteki szkół wyższych posiadają indeks UKD. Spośród 23 ankietowanych bibliotek publicznych w 17 funkcjonuje indeks UKD. Na 14 ankietowanych bibliotek pedagogicznych 9 posiada indeks UKD.

Z 7 ankietowanych bibliotek szkolnych 5 ma indeks UKD.

Kolejna grupa pytań dotyczyła korzystania z tablic skróconych UDC-P058 oraz dwóch wykazów działów dla małych bibliotek⁵. Spośród 62 ankietowanych: 54 biblioteki stosowały tablice skrócone UDC-P058, 6 bibliotek tablice skrócone UDC-P022; 2 wydanie pełne bądź pośrednie. Na pytanie o korzystanie z „Wykazu działów katalogu rzeczowego dla małych bibliotek publicznych” 18 bibliotek odpowiedziało twierdząco (15 z 18 twierdzących odpowiedzi udzieliły biblioteki publiczne).

Natomiast „Wykaz działów katalogu rzeczowego w bibliotekach publicznych dla dzieci i młodzieży” jest wykorzystywany przez 15 bibliotek publicznych.

Na pytanie o stosowanie równoległe z UKD innych języków informacyjno-wyszukiwawczych otrzymano następujące wyniki⁶.

Tabela nr 1

Korzystanie z Biuletynu UKD	Biblioteki publiczne	Biblioteki szkół wyższych	Biblioteki pedagogiczne	Biblioteki szkolne	Inne biblioteki	Razem
Tak	16	9	14	4	2	45
Nie wiemy o takiej możliwości	2	4		3	1	10
Nie ma takiej potrzeby	5	2				7
Razem	23	15	14	7	3	62

Niektóre z bibliotek stosowały równolegle trzy języki informacyjno-wyszukiawcze (!).

Trzy kolejne pytania dotyczyły kwestii, z jakim odzewem spotyka się działanie BN mające na celu przybliżenie bibliotekom słownictwa, gramatyki i pragmatyki UKD.

Na pytanie o udział w warsztatach/konferencjach dotyczących UKD uzyskano następujące odpowiedzi. Ponad połowa respondentów brała

udział w warsztatach organizowanych przez BN, 14 również w ośrodkach regionalnych i resortowych. 12 z badanych bibliotek zadeklarowało brak możliwości udziału w warsztatach UKD. Niektóre biblioteki uczestniczyły w spotkaniach organizowanych zarówno przez BN jak też inne ośrodki.

Na pytanie o korzystanie z „Biuletynu UKD”⁷ 45 bibliotek potwierdziło jego wykorzystanie w codziennej pracy.

Tabela nr 2

Inny JIW	Biblioteki publiczne	Biblioteki szkół wyższych	Biblioteki pedagogiczne	Biblioteki szkolne	Inne biblioteki	Razem
JHP BN	15	3	13	1	1	33
JHP KABA		3				3
Język słów kluczowych	2	7	2			11
Własny jiw	2	1	2	1	3	9
Brak drugiego jiw	7	2	1	5		15
Razem	26	16	18	7	4	71

Na pytanie o korzystanie z „Przewodnika Bibliograficznego” przy opracowaniu książek

według UKD uzyskano następujące odpowiedzi⁸.

Tabela nr 3

Klasyfikacja pobrana z	Biblioteki publiczne	Biblioteki szkół wyższych	Biblioteki pedagogiczne	Biblioteki szkolne	Inne biblioteki	Razem
Klasyfikacja z PB	15	2	4	2	1	24
Klasyfikacja z PB częściowo zmodyfikowana	13	4	12	5	1	35
Klasyfikacja z innej biblioteki	9	3	4	1		17
Klasyfikacja z biblioteki nadrzędnej	3	2				5
Klasyfikacja w całości stworzona w danej bibliotece	12	10	8			30
Razem	52	21	28	8	2	111

Przystępując do dalszych rozważań, należy przypomnieć, że tablice skrócone UDC-P058 stanowią 10% zasobu Master Reference File (MRF).

W zastosowanej selekcji materiału dokonano pewnego proporcjonalnego wyboru symboli. W znacznym stopniu kierowano się potrzebami

„Przewodnika Bibliograficznego”. Trzeba podkreślić, że w nowej edycji tablic ma miejsce nierównomierny rozwój języka w poszczególnych działach UKD. Konsorcjum UKD z założenia nie rewiduje wszystkich działów równocześnie, tylko wybrane działy – sukcesywnie. Stwarza to sytuację niejednorodności w zasobie MRF. Praktycznie w pliku wzorcowym Konsorcjum UKD nie ma uwag stosowania. Sporadycznie pojawiają się przykłady użycia. Dlatego w tablicach skróconych, adaptowanych dla potrzeb BN i bibliotek publicznych takie uwagi nie mogły się pojawić.

Kolejna grupa pytań dotyczyła słownictwa, struktury tablic UDC-P058. Odpowiedzi zostały uporządkowane ze względu na profil zbiorów ankietowanej biblioteki, w kolejności: biblioteki szkół wyższych, biblioteki pedagogiczne, biblioteki szkolne, biblioteki publiczne, inne biblioteki.

Zebrane uwagi w zasadzie dotyczą pliku wzorcowego UKD (MRF), tj. jego słownictwa, rozbudowy symboli. Wiele uwag dotyczy doboru symboli do tablic skróconych UDC-P058. Te uwagi należy odczytywać jako uwagi do sposobu adaptacji MRF dla potrzeb wydania skróconego.

Pytania uporządkowano następująco:

- Leksyka UKD. Zostały zgrupowane odpowiedzi na pytanie o to, który dział UKD jest najlepiej opracowany, który rodzi trudności, który jest za bardzo rozbudowany, a który za mało. Z jakimi problemami styka się klasyfikator, opracowując dokumenty z pomocą tablic skróconych UDC-P058.
- Indeks przedmiotowy, odpowiedniki słowne przy symbolach w zrzębie głównym, odsyłacze, noty stosowania.
- Uwagi o charakterze ogólnym, problemy, postulaty.

Biblioteki szkół wyższych

W odpowiedzi na pytanie o najlepiej opracowany dział najczęściej wymieniano: 004 Informatyka, 005 Zarządzanie. Większość bibliotek szkół wyższych o określonym profilu (techniczne, ekonomiczne, AWF-u) podkreśla, że działy ich interesujące są opracowane zbyt ogólnie. Dla większości z nich zasób tablic skróconych jest niewystarczający. Uwagi dotyczące rozbudowy poszczególnych działów w tablicach skróconych są uzależnione od profilu danej biblioteki. Biblioteki techniczne zwracają uwagę na zbyt małą rozbudowę symboli z nauk technicznych i matematycz-

no-przyrodniczych oraz zarządzania. Biblioteki uczelni ekonomicznych wskazały na niedostateczną liczbę symboli z działu 005 Zarządzanie, 33 Ekonomia, 657 Rachunkowość, 658 Zarządzanie biznesem. Biblioteki akademii wychowania fizycznego w zasobie tablic skróconych nie znalazły symboli na szczegółowe zagadnienia z dziedziny sportu. Problemy sprawia stosowanie podziałów wspólnych z kreską -02 Własności, -04 Relacje. Metody. Działania, symboli z działów 005 Zarządzanie i 658 Zarządzanie biznesem oraz 37 Oświata. Szkolnictwo, jak również stosowanie podwójnego dwukropka. Metoda rozbudowy symboli UKD jest skomplikowana, a symbole zgodnie z nią budowane są zbyt długie. Nieproporcjonalna rozbudowa poszczególnych działów, brak symboli nadrzędnych w działach, w których występują symbole bardzo szczegółowe – to kolejne uwagi do zasobu tablic skróconych.

Ankietowani zwrócili uwagę na niedostateczną liczbę not stosowania i przykładów. Wskazali również na niejednoznaczne i zbyt lakoniczne noty stosowania.

Użytkownicy tablic skróconych widzą potrzebę uzupełnienia indeksu, również o hasła inwertowane. W ankietach od bibliotek uczelnianych pojawiły się, co niezwykle cenne, konkretne propozycje uzupełnień, uszczegółowienia zrzębu głównego tablic skróconych oraz indeksu przedmiotowego.

Tablice skrócone są niewystarczające dla bibliotekarzy bibliotek uczelnianych ze względu na zbyt ogólnikowy charakter. Powszechne jest wśród bibliotek uczelnianych przekonanie o konieczności tłumaczenia pliku wzorcowego UKD (tzw. Master Reference File) i gotowość do podjęcia współpracy w tym zakresie. Priorytetem jest, dla przedstawicieli tych bibliotek, stworzenie kartoteki wzorcowej. Wskazano również na potrzebę opracowania podręcznika UKD, aktualnego z zasobem Master Reference File, ewentualnie przetłumaczenie podręcznika I. McIlwaine⁹.

Biblioteki pedagogiczne

W odpowiedzi na pytanie o najlepiej opracowany dział najczęściej wskazywano na dział 2 Religia. Teologia, 004 Informatyka, 005 Zarządzanie. Ze względu na profil gromadzonych zbiorów największą uwagę dotyczyło działu 37 Oświata. Szkolnictwo. Zmiany w dziale 37 wprowadzone przez Konsorcjum UKD do tablic UDC-P058 postrzegane są jako niedogodne. Według opinii

zaprezentowanych w ankietach dział 37 w tablicach UDC-P058 w stosunku do wydania poprzedniego UDC-P022 stracił na przejrzystości. Postrzegany jest jako nadmiernie rozbudowany i niejednolity. Metoda budowania symboli z tego działu według ankietowanych skomplikowała się, szczególnie w zakresie budowania symboli wyrażających metodykę nauczania poszczególnych przedmiotów na różnych poziomach. Symbole są bardzo długie. Z powodu postępującej fasetyzacji zakłada się budowanie większej liczby symboli złożonych, jak również tworzenie symboli rozwiniętych z wykorzystaniem poddziałów pomocniczych. Rozbudowa równoległa w dziale 37 oceniana została jako bardziej pożądana. Podkreślono niedostateczną liczbę symboli dla zagadnień istotnych dla użytkowników bibliotek pedagogicznych.

Powtarzały się uwagi dotyczące trudności związane ze stosowaniem poddziałów wspólnych -02 Własności, -04 Relacje. Metody. Działania. Kłopotliwe jest również stosowanie symboli złożonych połączonych dwukropkiem podwójnym. Podwójny dwukropek, wprowadzony przez FID w 1969 r., jest stosowany dla symboli złożonych, których człony nie są odwracalne, ponieważ nie wyrażają wzajemnego stosunku dwóch lub więcej pojęć, ale tworzą nowy symbol dla oznaczenia konkretnego pojęcia, dla którego nie ma w tablicach symbolu prostego¹⁰. Ponieważ w Master Reference File nie zamieszczono przykładów użycia dwukropka podwójnego metoda postępowania została sformułowana, opierając się na praktyce „Przewodnika Bibliograficznego”. Nie ma kompletnego wykazu zasad użycia dwukropka podwójnego. W „Biuletynie UKD” nr 3¹¹ umieszczono zasady używania podwójnego dwukropka w „Przewodniku Bibliograficznym”. W niektórych ankietach wyrażono pogląd o zbyt małej rozbudowie działów: 159.9 Psychologia i 316 Socjologia. Działy te są w praktyce bibliotek pedagogicznych chętnie wykorzystane, stąd zapewne informacja o potrzebie ich poszerzenia. W kwestii trudności ze stosowaniem działu 005 Zarządzanie zwrócono uwagę na brak koordynacji pomiędzy słownictwem usuniętego działu 65 Organizacja i zarządzanie a nowym działem 005.

W ankietach powtarza się uwaga o potrzebie uzupełnienia tablic o noty stosowania, odsyłacze, przykłady stosowania, a także uzupełnienie indeksu przedmiotowego, w tym szczególnie o wyrazy bliskoznaczne. Indeks przedmiotowy postrzegany jest jako mało szczegółowy, a odpo-

wiedniki słowne niewystarczające do wyszukiwania w systemach komputerowych.

Pojawił się postulat szczegółowego indeksu UKD skorelowanego z JHP BN. Ponieważ bibliotekarze stosujący UKD stosują dodatkowo języki paraturalne, takie jak JHP KABA, JHP BN i język słów kluczowych to ten postulat można przyjąć tylko w odniesieniu do bibliotek stosujących JHP BN.

Zastosowanie nowych tablic wymaga melioracji katalogów bibliotecznych, co jest szczególnie kłopotliwe w sytuacji braku narzędzi informatycznych, np. kartotek wzorcowych.

Zawsze po ogłoszeniu kolejnego wydania tablic skróconych biblioteki w Polsce stoją przed dylematem czy reklasyfikować zbiory. Problem ten pojawił się znowu, gdy w „Przewodniku Bibliograficznym” w 2007 r. zaczęto stosować symbole z tablic skróconych UDC-P058. Wskazano na możliwość pośredniego rozwiązania problemu reklasyfikacji z pomocą kartoteki wzorcowej UKD. W kartotece wzorcowej UKD symbole z poprzednich wydań tablic UKD odsyłałyby do wydania bieżącego tablic UKD.

Bibliotekarze podkreślili rolę tablic przejścia przygotowanych przez T. Turowską pt. *Zmiany symboli UKD wprowadzone do tablic UDC-P058 w stosunku do tablic UDC-P022*. Zwrócono uwagę, że informacje zamieszczane w „Biuletynie UKD”, w szczególności omawiające dział 2 Religia. Teologia i dział 37 Oświata. Szkolnictwo są przydatne w bieżącym opracowaniu.

Biblioteki szkolne

Powtarzała się opinia na temat zbyt małej rozbudowy większości działów. Zwrócono uwagę na zbyt małą rozbudowę działu 2 Religia. Teologia oraz poddziałów wspólnych formy i języka. Zgłoszono uwagi do braku jednolitości w dziale 37 Oświata. Szkolnictwo i zbyt małej rozbudowy tego działu. Również dział 8 Językoznawstwo. Literatura piękna, według ankietowanych, pozostawia pewne luki. Klasyfikatorzy mają problem z opracowywaniem książek popularnych (wielotematycznych). Liczne problemy wywołuje też stosowanie symboli z działu 37.016 Metodyka nauczania.

Pojawił się postulat utworzenia schematu ustawienia książek na półkach dla potrzeb tego typu bibliotek. Bibliotekarze stosujący JHP BN i UKD zwrócili uwagę na potrzebę skorelowania tych dwóch języków. Niestety mała reprezentacja bibliotek szkolnych (7 ankiet) daje mało miarodajne wyniki.

Biblioteki publiczne

Zanotowano dużą różnorodność w ocenie najlepiej opracowanego działu. Praktycznie nie można wyróżnić żadnego z działów UKD. Uwidacznia się w ten sposób zróżnicowanie, niejednorodność bibliotek publicznych oraz ich ogólny charakter. W zależności od wielkości biblioteki, profilu zbiorów, przeznaczenia czytelniczego różna jest hierarchia potrzeb, jakie powinny spełniać tablice skrócone. Uwagi krytyczne dotyczyły zbytniej rozbudowy symboli, długości symboli. Najwięcej problemów przysparzało klasyfikowanie dokumentów z pomocą symboli z działów zmodyfikowanych i nowych. Najczęściej jako działu sprawiające trudności wymieniano: 37 Oświata. Szkolnictwo, 2 Religia. Teologia, 005 Zarządzanie (szczególnie pokrywanie się zakresów symboli 005 z symbolami z 658.1/.5 Zarządzanie biznesem).

Ankietowani wskazali również na kłopoty z klasyfikowaniem książek z zakresu literatury pięknej, szczególnie na niewystarczającą z ich punktu widzenia rozbudowę działu 82-1/-9 Rodzaje i gatunki literackie. Problemem jest klasyfikowanie biografii, pamiętników i literatury faktu.

Małe biblioteki publiczne zgłosiły trudności w klasyfikowaniu do jednego działu, w przypadku nadawania sygnatury miejsca.

Wielokrotnie wskazywano na problemy w klasyfikowaniu książek wielotematycznych oraz dokumentów, w których opisywane są zagadnienia z pogranicza kilku dziedzin.

Tworzenie symboli złożonych, szczególnie połączonych podwójnym dwukropkiem, jest kolejnym problemem zgłoszonym przez biblioteki publiczne. Problematyczna jest również kolejność zapisu w symbolach złożonych.

Podkreślono trud w reklasyfikacji, związanej z wprowadzeniem nowej edycji tablic skróconych.

Uwag krytycznych dotyczących not stosowania i odsyłaczy było bardzo mało. Pojawił się postulat uzupełnienia indeksu przedmiotowego. Pożądaną i godną naśladowania praktyką bibliotekarzy jest dopisywanie odsyłaczy, odpowiedników słownych we własnych egzemplarzach tablic skróconych.

Inne biblioteki

Wśród tzw. innych bibliotek znalazły się trzy biblioteki: Biblioteka Towarzystwa Przyjaciół Nauk i dwie biblioteki fachowe. Z wypowiedzi respondentów wynika, że Uniwersalna Klasyfikacja

Dziesiętna jest stosowana w ograniczonym zakresie, głównie w księgozbiorze czytelni i klasyfikowaniu zbiorów beletrystycznych. Biblioteki fachowe są zainteresowane rozbudową symboli z dziedzin, które są reprezentowane w ich zbiorach.

Powtórzona została uwaga, przywoływana w ankietach bibliotekarzy pozostałych typów bibliotek, o mało rozbudowanym indeksie.

Podsumowanie

Wskazano na nieproporcjonalną rozbudowę poszczególnych działów, niedostateczną liczbę przykładów, not stosowania, jak również na konieczność uzupełnienia indeksu przedmiotowego. Wynika to po części z kształtu Master Reference File, po części z założonej metody adaptowania słownictwa dla potrzeb wydania skróconego. Ta nieproporcjonalna rozbudowa działów, różny stopień ich wykorzystania w poszczególnych typach bibliotek, różnice w potrzebach dotyczących posługiwania się symbolami ogólnymi bądź bardzo szczegółowymi rodzi potrzebę dostępu do tłumaczenia na język polski pełnego pliku MRF.

Tablice UDC-P058 mają bardzo zróżnicowanych odbiorców, są zbyt szczegółowe dla małych bibliotek publicznych, szkolnych, a zbyt ogólne dla bibliotek specjalistycznych, takich jak biblioteki politechnik czy pedagogiczne.

Kilkakrotnie pojawił się postulat skorelowania odpowiedników słownych do symboli UKD ze słownictwem JHP BN. Niewątpliwie byłaby to duża pomoc, ale tylko i wyłącznie dla bibliotek stosujących obydwie te języki.

Jako najczęściej wykorzystywany przy opracowywaniu dokumentów według UKD wskazano „Przewodnik Bibliograficzny”, chociaż jako minus tego stanu rzeczy uznano widoczny w nim czasami brak konsekwencji.

Wiele opinii powtarzało się, było zgodnych, bez względu na profil bibliotek. Na wiele ze zgłoszonych problemów dotyczących słownictwa UKD odpowiedziano w kolejnych numerach Biuletynu UKD, podczas warsztatów i spotkań użytkowników UKD. Część z nich, jak na przykład zgłoszona potrzeba rozbudowy symboli o język i literaturę kaszubską, znalazła swój finał w zgłoszonym do Konsorcjum UKD projekcie dodania poddziału wspólnego języka = 162.25 język kaszubski.

Dr Jolanta Hys jest kierownikiem, a Joanna Kwiatkowska pracownikiem Pracowni Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej Biblioteki Narodowej.

- ¹ Ankieta UKD [online]. [Dostęp 13 stycznia 2010]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/ukd/aktualnosci-ukd>.
- ² TUROWSKA, T., HYS, J., KWIATKOWSKA, J. (oprac.). *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna. Wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych*. Warszawa: BN, 2006. ISBN 9370094473.
- ³ WITKOWSKA, A. Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna w praktyce biblioteczej. Wyniki ankiety. *Poradnik Bibliotekarza*. 1998, nr 7-8, s. 13-23.
- ⁴ TUROWSKA, T. *Wykorzystanie Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętniej w bibliotekach polskich*. Ogólnopolska konferencja „Użytkownik – języki informacyjno-wyszukiwawcze”, 14-16.10. 2003, Warszawa [materiały niepublikowane].
- ⁵ TUROWSKA, T. (oprac.). *Wykaz działów katalogu rzeczowego dla małych bibliotek publicznych*. Wyd. 5 popr. i rozsz. Warszawa: BN, 2007. ISBN 9788370096809; LEWANDOWICZ-NOSAL, G. (oprac.). *Wykaz działów katalogu rzeczowego w bibliotekach publicznych dla dzieci i młodzieży*. Wyd. 4 popr. i rozsz. Warszawa: BN, 2008. ISBN 9788370096090.
- ⁶ Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.
- ⁷ *Biuletyn UKD* [online]. [Dostęp 13 stycznia 2010]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/ukd/biuletyn-ukd>.
- ⁸ Możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi.
- ⁹ McILWAINE, I. C. *The Universal Decimal Classification: a guide to its use*. The Hague: UDC Consortium, 2007.
- ¹⁰ CZARNECKA, J., SAWONIAK, H. (oprac.). *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna FID 667*. Warszawa: SBP, 1988. ISBN 8300022694.
- ¹¹ *Biuletyn UKD* [online]. 2008, nr 3. [Dostęp 13 stycznia 2010]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/ukd/biuletyn-ukd>.

Jadwiga Sadowska

Na marginesie zarządzania – inteligencja emocjonalna

Termin „inteligencja emocjonalna” pojawił się w teorii organizacji i zarządzania pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX w., a upowszechnił za sprawą książki Daniela Golemana, opublikowanej również w Polsce pt. *Inteligencja emocjonalna w praktyce* (1997 i kolejne wydania). Na okładce, wydawca (Media Rodzina) tak reklamuje książkę: „Książka przekonuje, że zdobycie dobrej pracy i pomyślność firmy zależą w dużym stopniu

od umiejętności emocjonalnych”; „Książka ta, burząc dotychczasowe poglądy, ponownie definiuje, co to znaczy być zdolnym”; „Sukces w życiu zależy nie tylko od intelektu, lecz umiejętności kierowania emocjami”. Warto zauważyć, że pojawiło się już kilkanaście poradników na temat inteligencji emocjonalnej, ale też i innych opracowań, m.in. praca zbiorowa pt. *Inteligencja emocjonalna: fakty, mity, kontrowersje* (2008). Już sam tytuł przytoczonej książki świadczy, że pojęcie „inteligencji emocjonalnej” nie jest jednoznaczne. Termin jest niewątpliwie nowy, natomiast samo zjawisko emocji i ich znaczenia w kontaktach międzyludzkich i stosunkach społecznych (w przedsiębiorstwie, organizacji, wojsku, szkole, rodzinie) – na pewno nowe nie jest. Nie mogą jednak oprzeć się wrażeniu, że kariera tego pojęcia i silne akcentowanie roli emocji w osiąganiu sukcesów (także ekonomicznych) mają związek z treningami psychologicznymi (jest to bardziej odpowiednio słowo niż „szkolenie”) prowadzonymi np. przez firmy handlowe zajmujące się tworzeniem sieci dystrybutorów produktów (typ piramidy) czy firmy ubezpieczeniowe, odpowiednio szkolące swoich agentów, czy wreszcie różnymi treningami odwołującymi się do emocji i woli proponowanymi przez mniej lub bardziej egzotyczne organizacje i grupy.

Czym jest owa inteligencja emocjonalna? Jaki związek ma inteligencja emocjonalna z inteligencją ogólną (racjonalną)? Czy inteligencja emocjonalna to „aktorstwo” i „gra”, których można się nauczyć i które można rozwijać za pomocą odpowiedniego treningu? A jeśli można się jej nauczyć, to czy jest tu coś sztucznego i fałszywego zarazem, czy też przeciwnie – jest to coś całkiem naturalne, co w najlepszej wierze, z najlepszymi intencjami wydobywamy z naszej psychiki i co staje się naszą drugą (naturalną) twarzą w kontaktach z klientami, pracownikami, szefami? Czy ma ona jakiś związek z osobowością, charakterem i predyspozycjami? W jakim stopniu bibliotekarz może (powinien?) oddziaływać na „klienta” emocjami? Są to pytania, nad którymi warto się zastanowić, choć zapewne trudno będzie dać jednoznaczne odpowiedzi.

Jeśli przyjmiemy za definicjami słownikowymi, że „inteligencja” to „zdolność rozumienia sytuacji i znajdowania na nie właściwych, celowych reakcji”, to „inteligencję emocjonalną” można zdefiniować najogólniej jako „zdolność rozumienia emocji i znajdowania na nie właściwych, celowych reakcji”. Nasuwa się tu od razu pytanie,

jaki jest cel rozumienia emocji, czyli uczuć. Można na nie odpowiedzieć krótko: poznawczy lub praktyczny. Wspomniany Daniel Goleman określa „inteligencję emocjonalną” jako zdolność rozpoznawania własnych uczuć i uczuć innych, zdolność motywowania i kierowania zarówno własnymi uczuciami, jak i emocjami innych osób, z którymi pozostaje się w jakichś relacjach społecznych (cyt. za Bożeną Jaskowską, do której tekstu będę się jeszcze odwoływać)¹.

W definicji tej wysuwa się na pierwszy plan element samoświadomości, umiejętności kontrolowania emocji w zależności od sytuacji. Gdybyśmy chcieli powiedzieć dokładniej, to zapewne byłoby tu np. i ukrywanie prawdziwych uczuć, i ukazywanie emocji stosownie do oczekiwań (robią to często politycy na spotkaniach z wyborcami lub przed kamerą, gdy się oburzają lub współczują), i wykorzystywanie emocji do pobudzania i kreowania pożądanych zachowań (np. wszelkie prowokacje na demonstracjach i wiecach), i wręcz manipulowanie zachowaniami (przypomnijmy tu np. akcje wyjazdowe na wieś członków Związku Młodzieży Polskiej w okresie stalinowskim).

Bożena Jaskowska pisze, że inteligencja emocjonalna to: „samoświadomość i samokontrola własnych uczuć, empatia i umiejętność kształtowania uczuć i postaw innych”. Autorka podkreśla, że inteligencja racjonalna, dotycząca umysłu pomaga poznać i zrozumieć świat, natomiast „inteligencja emocjonalna, której rdzeniem jest serce i uczuciowe podejście do otoczenia, pomaga zrozumieć siebie i innych ludzi oraz umożliwia procesy komunikowania się, stanowiące esencję świadomego życia i działania ludzi”.

Porównując nawet pobieżnie określenia Golemana i Jaskowskiej możemy stwierdzić, że są tu inne intencje; w pierwszej akcentuje się instrumentalne traktowanie inteligencji emocjonalnej, w drugiej zaś zwraca się uwagę na podejście uczuciowe do osoby, empatię, a więc rzeczywiste (nieinstrumentalne) uczuciowe zachowanie wobec innej osoby. I choć w obu określeniach ekspozuje się założenie, że wszystko (bardzo wiele) tu zależy od nas samych, od chęci samopoznania, od treningu, to jednak cel (czy intencja) jest, przynajmniej w mojej ocenie, odmienny.

Można oczywiście przyjąć, że cele te nie są ze sobą sprzeczne, a różnią się tylko poziomem („głębią”) inteligencji emocjonalnej. Pojawia się tu jednak pytanie: czy naprawdę możemy osiągnąć taki stopień rzeczywistej zmiany (osobowości? charakteru? sposobu postępowania wobec in-

nych?), czy tylko osiągniemy stan pozornej zmiany, który sprawi, że inni będą nas odbierać inaczej, niż jesteśmy naprawdę. I czy trening ten prowadzimy, aby nasze kontakty społeczne były lepsze obiektywnie (i zawsze), czy tylko po to, abyśmy mogli osiągnąć jakieś doraźne, określone cele dla siebie lub instytucji, organizacji, czyli sukces w pracy, w polityce, w partii, w życiu towarzyskim. Wspomniany Daniel Goleman, autor *bestselleru przekonywał swoich czytelników, że jakże pożądany i oczekiwany przez zachodnie społeczeństwa sukces, mogą osiągnąć nie dysponując zbyt wysokim poziomem inteligencji, lecz rozwijając i trenując inteligencję emocjonalną*².

Jak się wydaje sprawy te są na tyle indywidualne, że trudno na te pytania jednoznacznie odpowiedzieć. Przykładem choćby empatia, czyli zdolność (nie umiejętność, ale właśnie zdolność) zrozumienia innych, a właściwie wczucia się w ich sytuację. Ale czy empatię można wyćwiczyć, wytrenować, czy można się jej nauczyć? Chyba nie, a w każdym razie bardzo trudno, bowiem jest to kwestia wrażliwości, głęboko ludzkiego patrzenia na innego człowieka, autentycznego zniżenia się do jego problemów. Wymaga też bliższego poznania osoby i jej problemów, a na to przynajmniej w pracy raczej nie ma miejsca. Wszelkie emocje to psychika, charakter, osobowość, a te, jak wskazują badania, najtrudniej poddają się prawdziwym zmianom, o czym zapewne sami niejednokrotnie mogliśmy się przekonać.

Niezależnie jednak od tego, co myślimy o inteligencji emocjonalnej, nie ulega wątpliwości, że każdy człowiek podlega emocjom, których często nie potrafi ukryć, choć właśnie czasem powinien. Są one informacją o czymś stanie psychicznym w danym momencie. Nie tylko z twarzy, ale z postawy i zachowania człowieka można wiele wyczytać: radość, zadowolenie, smutek, cierpienie, gniew, lekceważenie, współczucie, litość, a nawet kłamstwo. Część z tych emocji ma wydźwięk pozytywny, część negatywny. Jest jeszcze tzw. kamienna twarz, która „nic” nie wyraża, a raczej wyraża stan kraincowego ukrycia swoich uczuć, kraincową powściągliwość, która oczywiście nie może być kojarzona z obojętnością. Emocje wyrażane są przez głos, mimikę, gest. Już to nasuwa skojarzenia, że inteligencja emocjonalna ma coś z aktorstwa, gry, a może nawet fałszu i cynizmu.

A. Matczak wymienia trzy ważne funkcje emocji: *funkcja informacyjna, funkcja energetyzująca i funkcja komunikacyjna*.

- *Funkcja informacyjna ma ogromne znaczenie dla formułowania ocen i podejmowania decyzji, bowiem nie decyduje o nich tylko chłodna kalkulacja i rozważania za czy przeciw, to emocje mają ostateczny wpływ na przyjętą postawę, podjętą decyzję dostarczając jednostce sygnałów, co do znaczenia dla niej odbieranych bodźców i wydarzeń. [...]*
- *Funkcja energetyzująca oznacza działanie emocji jako mobilizacji do działania – brak emocji równoznaczny byłby z apatią i niezdolnością do czynu.*
- *Funkcja komunikacyjna emocji polega na tym, że informują one otoczenie społeczne o potrzebach i stanach jednostki, co przekłada się na współpracę, porozumienie i uruchomienie adekwatnych emocji. [...] Aby opisane funkcje emocji zostały efektywnie zrealizowane potrzebne są trzy umiejętności:*
 1. *„umiejętność konfrontowania subiektywnych doznań z obiektywną rzeczywistością, co pozwala na wykorzystanie niesionych przez emocje informacji bez ich subiektywnego zniekształcenia;*
 2. *umiejętność regulowania poziomu pobudzenia, która pozwala człowiekowi na optymalne mobilizowanie się do działania [...];*
 3. *umiejętność kontrolowanego wyrażania emocji, która pozwala jednostce komunikować otoczeniu swe potrzeby i doznania bez nadmiernego odstawiania się przed innymi oraz bez sprawiania przykrości i narażania na szwank wzajemnych relacji”³.*

Chyba nie są tu najtrafniej przyjęte określenia „funkcja informacyjna” i „funkcja komunikacyjna”. Istotne jest w nich to, że w pierwszym przypadku emocje wzmacniają działania rozumowe, w drugim – pobudzają do działania, w trzecim – umożliwiają współdziałanie. Z powyższego można wyciągnąć wniosek, że gdyby nie emocje, nasze działania byłyby znacznie mniej efektywne. Zastanawiam się, jak to może wyglądać w przypadku biblioteki. Czy emocje mogą np. przyspieszyć poszukiwania informacyjne, czy mogą wpłynąć na sposób udzielania informacji, na dokładność opracowania bibliograficznego, na wypożyczenia międzybiblioteczne? Może w jakimś stopniu tak, ale wydaje się, że można to samo osiągnąć przez sumienną pracę, życzliwość, uprzejmość, wyrozumiałość i kompetentność merytoryczną wobec czytelników i innych „klientów” biblioteki, nie okazując zniecierpliwienia, choć czasem jest to bardzo trudne (wiedzą o tym zwłaszcza

osoby mające bezpośrednie kontakty w katalogu, wypożyczalni czy informatorium). Tak by mi się wydawało, przynajmniej w odniesieniu do szeregowych pracowników.

Możemy się jednak zastanawiać, na ile przydatna jest inteligencja emocjonalna (poza zwykłą kulturą osobistą i inteligencją racjonalną) kadrze kierowniczej. Łatwo mogę sobie to wyobrazić w przedsiębiorstwach produkcyjnych (np. akcje tzw. stachanowców opierały się na emocjonalnym oddziaływaniu kierownictwa na pracowników), ale trudno mi sobie wyobrazić takie oddziaływanie w instytucjach non profit, a zwłaszcza w bibliotekach, choć dopuszczam możliwość podejmowania decyzji pod wpływem świadomych lub nawet nieświadomych emocji. Ale przytoczę przykład z przeszłości. Ciesząca się nadzwyczajnym szacunkiem jako kierownik Instytutu Bibliograficznego (1952-1971) Helena Hleb-Koszańska nigdy, przynajmniej publicznie, nie okazywała swych uczuć, była niezwykle zrównoważona emocjonalnie, na zewnątrz miała „kamienną twarz”, ale jak pisze Halina Chamerska „Rzadko zewnętrzny pozór bywa tak mylący jak w przypadku doc. H. Hleb-Koszańskiej. Wiele osób twierdziło, że jest osobą oschłą i sztywną, nieraz nadmiernie ostrą. Wydaje się, że była to skorupa, pod którą skrywałą swą wrażliwość, uczuciowość, nieśmiałość”⁴. Może była z innej epoki i dlatego nie ćwiczyła inteligencji emocjonalnej, osiągając bardzo wiele wiedzą, pracowitością, wysoką etyką osobistą i zawodową – budując nie tylko swój prestiż, ale i Instytutu Bibliograficznego.

Sprawa emocji (okazywania, ukrywania, wykorzystywania) prowadzi do pytania, czy do ćwiczenia inteligencji emocjonalnej nadaje się każdy, czy trzeba mieć pewne wrodzone predyspozycje? Z obserwacji wiadomo, że nie każdy potrafi być dobrym sprzedawcą (przypomnijmy sprzedawców w sklepie Wokulskiego czy przypadek handlarza-domokrący, który sprzedał Ani z Zielonego Wzgórza farbę do włosów – choć nie zamierzała nic kupować, wywołując jej współczucie swoim wyglądem i opowieścią o sytuacji), nie każdy potrafi być skutecznym agentem ubezpieczeniowym, dystrybutorem jakiegoś produktu, efektywnym przedstawicielem jakiejś firmy itp. Chyba do tego trzeba mieć pewne predyspozycje, podobnie jak do pracy w bibliotece. Powiedziałabym więc raczej, że pracownik (także bibliotekarz) odniesie sukces, jeśli praca, którą się zajmuje interesuje go, jeśli wykonuje ją uczciwie i kompetentnie, jeśli przy tym jest człowiekiem

z natury życzliwym, jeśli kierownictwo będzie zabiegać o odpowiednie wyposażenie technologiczne i skupienie odpowiednich pracowników – wtedy także biblioteka odniesie sukces.

Kończąc, muszę przyznać, że nie wiem, co myśleć o inteligencji emocjonalnej i jej roli w stosunkach społeczno-zawodowych, zwłaszcza w bibliotece. Jeśli jest ona zachowaniem wytrenowanym, ale na stałe wpływającym dodatnio na czyjeś zachowanie i postępowanie, to jest to raczej podniesienie kultury osobistej. Jeśli zaś jest to zachowanie świadomie wytrenowane dla osiągnięcia doraźnych efektów w stosunkach pracowniczych, organizacyjnych, rodzinnych, towarzyskich, to jest to coś fałszywego i cynicznego.

Pozostaje mi więc wyrazić wątpliwość, czy rzeczywiście bibliotekarze powinni rozwijać swoją inteligencję emocjonalną, aby osiągnąć sukces w pracy i aby biblioteka osiągnęła sukces. Jestem sceptyczką w tej kwestii. Uważam raczej, że do osiągnięcia sukcesu potrzebna jest inteligencja ogólna, w której zakres w najlepszym wypadku włączyłabym inteligencję emocjonalną, nie przeceniając jej znaczenia, przynajmniej w bibliotece.

Dr hab. Jadwiga Sadowska jest profesorem Uniwersytetu Wrocławskiego i kierownikiem Zakładu Informatyki i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu w Białymstoku.

PRZYPISY:

- ¹ Cyt. za: JASKOWSKA, B. Rola inteligencji emocjonalnej w działalności informacyjno-bibliotecznej. W: *Zarządzanie kadrami w bibliotece*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2008, s. 138-148. ISBN 9788389316974.
- ² Cyt. za: SZYMAŃSKA, M. *Inteligencja emocjonalna w budowaniu zespołu w bibliotece (na przykładzie oddziału opracowania)*. Ref. na konf. Marketing wewnętrzny w bibliotece, Białystok, 26-28 czerwca 2009.
- ³ MATCZAK, M. Do czego może być potrzebne pojęcie inteligencji emocjonalnej? W: *Inteligencja emocjonalna : fakty, mity, kontrowersje*. Red. M. Śmieja, J. Orzechowski. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN, 2008, s. 46, 48-49. ISBN 9788301155971. Cyt. za: M. Szymańska, dz. cyt.
- ⁴ CHAMERSKA, H. Wspomnienie o doc. dr H. Hleb-Koszańskiej. W: *Pamięci docent doktor Heleny Hleb-Koszańskiej*. Warszawa: BN, 1988, s. 140 [nadb. z „Rocznika Biblioteki Narodowej” T. 20, 1984].

**Nie zapomnij
o prenumeracie!**

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Działania Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego – Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego

Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego powierzono realizację zadań biblioteki powiatowej w 2001 r. W strukturach Książnicy powstała Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego. Utworzono ją na mocy porozumienia zawartego 7 marca 2001 r. pomiędzy Zarządem Powiatu Białostockiego a Zarządem Województwa Podlaskiego. Od tej pory realizowane są zadania zgodnie z Uchwałą nr IV/28/2003 Rady Powiatu Białostockiego. Środki finansowe na działalność Biblioteki Powiatowej określane są corocznie w uchwale budżetowej Starostwa Powiatu Białostockiego. Wysokość dotacji (w skład której wchodzi wynagrodzenia miesięczne, wszelkiego rodzaju „narzuty”, delegacje, zakupy materiałów związanych z działalnością merytoryczną, organizacja szkoleń, formy promocyjne, udział w kursach i szkoleniach organizowanych przez ośrodki dokształcania zawodowego, opłaty pocztowo-telekomunikacyjne oraz inne) jest niewielka w stosunku do potrzeb. Także przydzielony tylko jeden etat dla kierownika sprawia, że zadania są wykonywane z pewnymi ograniczeniami. Starania o pozyskanie dodatkowego etatu (minimum pół) do wdrażania procesów komputerowych w terenie nie powiodły się. Pracownik (kierownik) często korzysta z pomocy sponsorów, firm zaprzyjaźnionych, a także bibliotek samorządowych, które włączają się do organizowania szeregu przedsięwzięć, np. szkoleń, imprez czytelniczych. Korzysta również z warsztatu metodycznego Książnicy Podlaskiej, księgozbioru oraz informacji internetowych, a także podpowiedzi i pomocy koleżanek i kolegów z biblioteki macierzystej. Sprzyja temu zlokalizowanie Biblioteki Powiatowej w pomieszczeniach zajmowanych wspólnie z Działem Instrukcyjno-Methodycznym.

Z chwilą utworzenia Biblioteki Powiatowej dyrektor Książnicy Podlaskiej – Jan Leończuk wydał zarządzenie zwalniające z obowiązku płacenia kaucji przez czytelników za korzystanie ze zbiorów biblioteki i placówek bibliotecznych na terenie powiatu białostockiego.

Biblioteka Powiatowa sprawuje nadzór merytoryczny nad siecią bibliotek publicznych, liczącą 34 placówki (w tym 15 gminnych i 19 filii bibliotecznych). Bezpośrednia pomoc dla tych placówek realizowana jest podczas wyjazdów służbowych w postaci porad i konsultacji. Z każdego wyjazdu sporządzane są notatki zawierające spostrzeżenia, uwagi, zalecenia dotyczące odwiedzanej instytucji. Często po hospitacjach wykonywane i przekazywane są pomoce metodyczne niezbędne do budowy warsztatu zawodowego. Spotkania z władzami samorządowymi służą przekazywaniu informacji na temat stanu bibliotek i czytelnictwa w poszczególnych gminach oraz wyjaśnianiu szeregu problemów nurtujących placówki i rozwiązaniu spraw spomych.

Do tradycji należą wyjazdowe szkolenia merytoryczne bibliotekarzy gminnych powiatu białostockiego odbywane w wybranych gminach (średnio cztery w roku). Zapraszane są na nie władze samorządowe poszczególnych gmin oraz przedstawiciele Starostwa Powiatu Białostockiego. Włodarze przedstawiają sytuację bibliotek oraz zamierzenia odnośnie funkcjonowania instytucji kulturalnych działających na danym terenie. Podczas spotkań gospodarze dokonują prezentacji swej placówki. Często jest to jedyna okazja bibliotekarzy terenowych do poznania placówki w sąsiadującej gminie (ich warunków lokalowych, zasobów bibliotecznych oraz stosunku władz do kultury). Odczuwalne jest zaangażowanie gospodarzy w realizację przedsięwzięć, a dodatkowym efektem – integracja bibliotek w powiecie białostockim. W tych spotkaniach uczestniczą specjaliści z zewnątrz oraz z Książnicy Podlaskiej. Zapraszani są również nauczyciele bibliotekarze ze szkół funkcjonujących na danym terenie oraz bibliotekarze z sąsiadujących powiatów. Często w spotkaniach uczestniczą mężowie bibliotekarek, którzy wspierają sfeminizowaną grupę, aktywnie uczestnicząc w zajęciach.

Dobór tematów szkoleniowych dokonywany jest na podstawie propozycji i sugestii bibliotekarzy samorządowych. Tematyka spotkań jest zróżnicowana i zależna od aktualnych zmian i procesów w bibliotekarstwie, a także od indywidualnego zapotrzebowania bibliotekarzy. Wykorzystywane są różne formy przekazu informacji, takie jak: wykłady, odczyty, warsztaty, dyskusje panelowe, prelekcje. W działalności szkoleniowej kładzie się duży nacisk na formy warsztatowe (ostatnio cieszące się dużym zainteresowaniem),

które pozostają na długo w pamięci jej uczestników. Urozmaicona tematyka seminariów pozwala łączyć doświadczenie starszych bibliotekarzy ze świeżym spojrzeniem młodszych pracowników (szczególnie jest to zauważalne podczas dyskusji). Pracownicy często podkreślają, iż czytelnik wymusza od nich aktywność i fachowość, a bibliotekarz powinien spełniać oczekiwania użytkowników, a równocześnie wykazywać się umiejętnościami nawiązywania kontaktów i rozwiązywania problemów międzyludzkich.

Podjęta współpraca z kilkoma bibliotekami powiatowymi województwa podlaskiego (m.in. Łomży, Suwałk, Moniek) opiera się na wspólnych działaniach bibliotek realizujących zadania placówek powiatowych. Wypracowując, wyciągamy wnioski z realizowanych zadań, zdobywamy nowe doświadczenia, wspieramy się wzajemnie, integrujemy jako grupa zawodowa. Bibliotekarze z bibliotek publicznych mieli okazję uczestniczyć w wielu spotkaniach na terenie poszczególnych powiatów, wspólnie realizując szereg przedsięwzięć o różnym charakterze. Na pierwszym miejscu należy wymienić doskonalenie zawodowe. Na przestrzeni kilku lat zorganizowano wiele spotkań szkoleniowych z jednym lub dwoma tematami wiodącymi – z prelekcjami, wykładami i dyskusjami. Niejednokrotnie propozycje warsztatowe są inspiracją do poczynania na własnym terenie w praktycznym już przełożeniu. Blasku spotkaniom (zarówno w powiecie białostockim jak i poza jego granicami) dają możliwości poznania atrakcji lokalnych. Uczestnicy, dzięki zaangażowaniu współorganizatorów tych spotkań, mieli okazję zwiedzić m.in. rezydencję Branickich w Choroszczu, najpiękniejszy zespół urbanistyczno-historyczny na Podlasiu – Tykocin, rektarz Pałacu Opatów w Supraślu – gdzie zlokalizowane jest Muzeum Ikon, szlak arcydzieł ludowych w Czarnej Wsi Kościelnej k/Czarnej Białostockiej, Sanktuarium Św. Woda k/Wasilkowa, a dzięki koleżankom i kolegom z sąsiadujących powiatów, centrum Łomży, Towarzystwo Naukowe im. Wagów i Galerię Sztuki Współczesnej, Muzeum Przyrody w Drozdowie oraz urokliwe zakątki ziemi monieckiej i suwalskiej.

W zakresie zadań kierownika Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego zapisano realizację działań kulturalno-oświatowych na terenie powiatu białostockiego. Wspólnie z bibliotekarzami samorządowymi prowadzone są urozmaicone, atrakcyjne formy współpracy bibliotecznej opartej na:

- spotkaniach autorskich skierowanych do różnych grup wiekowych (najczęściej zapraszano na dwudniowe wyjazdowe spotkania autora np. do 6-7 placówek publicznych powiatu białostockiego), średnio 2-3 razy w roku,
- konkursach powiatowych pod patronatem Starosty Powiatu Białostockiego, wóldarzy gmin oraz cyklicznych imprezach bibliotecznych, np. Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych – „Melpomena” w gminie Juchnowiec, czy Majowa Konwalia w Wasilkowie, lub też udziale w imprezach bibliotecznych organizowanych przez Książnicę Podlaską,
- Dyskusyjnych Klubach Książki,
- promocjach książek wydanych przez poszczególne biblioteki gminne,
- wystawach książek ze zbiorów własnych lub wypożyczonych
- lokalnych akcjach „Cała Polska czyta dzieciom”,
- kiermaszach książek (często realizowanych po spotkaniach autorskich) oraz przeglądach nowości wydawniczych otrzymanych w formie depozytu.

Na przestrzeni ostatnich ośmiu lat gościliśmy w powiecie białostockim wielu autorów, ilustratorów, redaktorów, wydawców, wykładowców akademickich, niektóre kilkakrotnie, m.in. dr Małgorzatę Iwanowicz, dr Zofię Olek-Redlarską, prof. Franciszka Kobryńczuka, prof. Joannę Papużińską, Martę Fox, Ewę i Wandę Chotomską, Grzegorza Kasdepkę, Roberta Panka, Jana Sienkiewicza. Liderami tego typu przedsięwzięć są gminy: Zabłudów, Łapy, Tykocin, Choroszcz, Juchnowiec, Poświętne, Suraz. Biblioteki samorządowe promują swe imprezy w gazetach lokalnych. Tego typu działania są ważne dla budowy wizerunku bibliotek oraz umacniania ich pozycji w środowisku lokalnym.

Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego duże znaczenie przywiązuje do lansowania „skarbnic wiedzy” w mediach regionalnych, a także na stronach WWW m.in. Starostwa Powiatu Białostockiego (gdzie m.in. przedstawione są adresy oraz godziny funkcjonowania placówek), Książnicy Podlaskiej, Wrotach Podlasia. Biblioteki promuje także Radio Białystok, które na antenie przekazuje informacje (przesyłane z wyprzedzeniem przez autorkę artykułu) o licznych przedsięwzięciach realizowanych w placówkach. Nasz medialny sojusznik parokrotnie sprawował opiekę nad imprezami bibliotecznymi w powiecie białostockim z bardzo dobrym efektem. Wizualna

reklama bibliotek – to informacje zamieszczone w gablocie „Z życia bibliotek” w siedzibie Książnicy Podlaskiej. Do tego celu wykorzystywane są też czasopisma fachowe: „Głos Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego”, „Bibliotekarz Podlaski”.

Informacje o bibliotekach z obszaru powiatu przekazujemy studentom Wydziału Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu w Białymstoku i innych uczelni w ramach praktyk odbywanych w Książnicy Podlaskiej.

Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego była inicjatorem dwóch edycji rankingu pt. „Najaktywniejsza biblioteka publiczna powiatu białostockiego” (w 2004 i 2008 r.). Zadanie to realizowano pod honorowym patronatem Starosty Powiatu Białostockiego i przy wsparciu Urzędu Marszałkowskiego, instytucji macierzystej, Oddziału Białostockiego SBP, a także wielu darczyńców (informacje na ten temat zamieszczono w „Bibliotekarzu Podlaskim” nr 9-10/2004-2005 oraz 18-19/2009).

Biblioteka stara się swych liderów terenowych promować i typować do różnego rodzaju nagród (w większości z pozytywnym skutkiem).

Ważnym zadaniem jest bezpłatne pozyskiwanie i przekazywanie do placówek książek, druków ulotnych, zbiorów specjalnych z wydawnictw, hurtowni oraz z darów otrzymanych od czytelników za pośrednictwem filii bibliotecznych Książnicy Podlaskiej oraz od zaprzyjaźnionych osób. Do placówek kierowane są również materiały zakupione ze środków budżetowych. Ponadto Biblioteka Powiatowa stara się pozyskać wydawnictwa lokalne z powiatu białostockiego do zbiorów regionalnych instytucji macierzystej.

Biblioteka stara się nie tracić więzi z partnerami wspierającymi jej działalność, reaguje na sygnały z terenu, bierze udział w życiu poszczególnych gmin. Kontynuuje też i rozszerza współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, m.in. ze Starostwem Powiatu Białostockiego, a w szczególności Wydziałem Spraw Społecznych i Zarządzania Kryzysowego, a także Departamentem Kultury Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego. Starostwo ceni pracę bibliotekarzy i każdego roku z okazji Dnia Bibliotekarza przekazywane są listy gratulacyjne z wyrazami uznania dla całego zespołu bibliotekarzy powiatu białostockiego od Starosty Powiatu Białostockiego.

Zgodnie z zawartym porozumieniem zobowiązani jesteśmy do składania kwartalnych i rocz-

nych sprawozdań władzom powiatowym oraz zdawania relacji ze swych działań na posiedzeniu Komisji Kultury oraz Sesji Rady Powiatu Białostockiego. Raz do roku przedstawicielka Starostwa dokonuje kontroli realizowanych przez nas zadań.

Przedstawiono tu zadania Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego mające na celu scale-

nie rozproszonego środowiska zawodowego poprzez odpowiednio dobrane formy pracy. Nie uwzględniono zadań nakreślonych przez Dyрекcję Książnicy Podlaskiej na rzecz własnej instytucji.

Małgorzata Rokicka-Szymańska jest kierownikiem Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego Książnicy Podlaskiej.

Nasi korespondenci informują

Specyfika pracy z czytelnikiem w bibliotekach publicznych i bibliotekach szkolnych

W dniu 9 grudnia 2009 r. odbyła się w Sali Kolumnowej Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie dyskusja panelowa pod hasłem „Specyfika pracy z czytelnikiem w bibliotekach publicznych i bibliotekach szkolnych”. Inicjatorem spotkania były Zarządy: Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Szczecińskiego Oddziału Towarzystwo Nauczycieli Szkół Polskich, a organizacją zajęli się członkowie Koła SBP nr 1, działającego przy Książnicy Pomorskiej. Uczestnikami dyskusji byli nauczyciele bibliotekarze ze szczecińskich szkół, bibliotekarze z bibliotek publicznych, głównie z Książnicy Pomorskiej, bibliotekarze seniorzy oraz pracownicy biblioteki pedagogicznej. Niestety, nie dopisali zaproszeni przedstawiciele prasy, nie dotarła zapowiadana p. Marzanna Kuszyńska z Fundacji ABC „Cała Polska Czyta Dzieciom”.

Zebranych przywitali: Cecylia Judek, przewodnicząca ZG Okręgu SBP, Hanna Niedbał, przewodnicząca Koła SBP nr 1 oraz Lucjan Bąbolewski, dyrektor Książnicy Pomorskiej. Zamiast inauguracyjnych przemówień była wzruszająca uroczystość. Po raz kolejny bibliotekarze zrzeczeni w Kole SBP nr 1 przekazali dary do biblioteki Zespołu Szkół Szpitalnych. Był to rezultat kontynuowanej od kilku lat akcji „Bibliotekarze – dzieciom”. Pracownicy Książnicy Pomorskiej przynoszą z własnych domów różne pamiątki i nietrafione prezenty, aby za niewielkie kwoty sprzedać je na kiermaszu, organizowanym rokrocznie w ramach Tygodnia Bibliotek. Uzyskane pieniądze przeznaczone są na pomoc dla biblioteki Zespołu Szkół Szpitalnych, która spaliła się podczas pożaru Szpitala Klinicznego nr 1 przy ul. Unii Lubelskiej w 1998 r. Członkowie Koła SBP nr 1, przy wydatnej pomocy Dyrekcji Książnicy Pomorskiej, po-

magają odtworzyć zasoby spalonej biblioteki, kupując i przekazując zamówione przez nią książki. Obecna na spotkaniu Janina Lewańska, dyrektor ZSS serdecznie podziękowała za dar, podkreślając ciągłość akcji oraz wielkie zaangażowanie pracowników Książnicy Pomorskiej.

Merytoryczną część spotkania rozpoczęło wystąpienie Moniki Kwaśniak (kierownik Działu Instruktoryjno-Metodycznego Książnicy Pomorskiej), która przedstawiła *Zalecane standardy pracy w gminnych bibliotekach publicznych*. Standardy zostały wypracowane podczas konferencji dyrektorów bibliotek powiatowych, organizowanych przez Książnicę Pomorską. Kamila Karasiewicz (instruktor dla bibliotek powiatu drawskiego) omówiła *Rzeczywiste warunki pracy w bibliotekach publicznych naszego województwa*, ilustrując swoją wypowiedź prezentacją multimedialną. Można więc było zobaczyć niezwykle zróżnicowane warunki pracy terenowych bibliotek publicznych. Ich trudną sytuację lokalową, brak nowoczesnego wyposażenia, niefunkcjonalne umeblowanie, od dawna nieremontowane pomieszczenia; rezultat najczęściej braku środków finansowych, ale czasem opieszałości, marazmu i braku przedsiębiorczości zatrudnionych tam bibliotekarzy. Jej wystąpienie wywołało spory odzew, komentarze, porównania. Na zakończenie pierwszej części spotkania Agnieszka Gnat-Leśnińska zaprezentowała *Ofertę Książnicy Pomorskiej dla szkół*, a w niej: możliwość zorganizowania dla młodzieży szkolnej lekcji bibliotecznych oraz lekcji zagadnieniowych (literacko-biograficznych, krajoznawczych, z zagadnień historii regionu, dotyczących warsztatu bibliograficznego itd.). Bibliotekarze szkolni mogą ponadto wypożyczać nieodpłatnie wystawy – wykaz obejmuje ok. 50 ekspozycji o różnej objętości w postaci zarówno zestawów planszowych do powieszenia na ścianie lub w postaci stojących roll-up-ów. Kolejnym punktem oferty jest możliwość uczestniczenia w różnego typu otwartych imprezach: wernisażach wystaw malarskich, fotograficznych, zagadnieniowych, pro-

mocjach książek, spotkaniach z autorami, prelekcjach oraz warsztatach, organizowanych w Książnicy Pomorskiej w ramach Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niepełnych Wzrokowo.

Wystąpienia koleżanek z Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich poświęcone były m.in. oczekiwaniom wobec bibliotekarza szkolnego (grona pedagogicznego, uczniów i rodziców) – omówiła je Mariola Grudziak, przewodnicząca Szczecińskiego Oddziału TNBSP. Zadania bibliotekarza szkolnego przedstawiła Monika Dżugan, bibliotekarka z jednej ze szkół podstawowych Szczecina, a różne formy pracy bibliotekarza szkolnego zaprezentowała Elżbieta Lizak, ze szczecińskiego LO nr 8. Na towarzysząc jej wystąpieniu ekspozycji można było obejrzeć zarówno kroniki szkolne, jak i cykl publikacji poetyckich uczniów LO nr 8 zatytułowany „Czas na debiut”.

Dyskusję, którą moderował Marcin Gibalski z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Pyrzycach rozpoczęło wystąpienie Reginy Czekale ze szczecińskiej Biblioteki Pedagogicznej. Dyskutantka podkreśliła, że bolączką bibliotek szkolnych jest brak instruktorskich doradców. Konferencje metodyczne organizowane raz w roku to za mało. Obecnie lukę tę próbuje wypełniać TNBSP, jednakże jest to działanie społeczne bez umocowania prawnego. Kolejne dyskusyjki dzieliły się swym doświadczeniem. Przedstawiano specyfikę bibliotek szkolnych, bibliotek gminnych, ich filii, zróżnicowane formy ich pracy.

Zebrani zaakceptowali konieczność przyjęcia programu wspólnych działań. Zarówno warsztatowych (m.in. wspólne działania w ramach majowego ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek i w międzynarodowym miesiącu bibliotek szkolnych – październik), jak i integracyjnych (np. bibliotekarska premiera operowa czy Wawrzynalia – wspólne święto patrona bibliotekarzy połączone z grzybobraniem i ogniskiem), które obie organizacje bibliotekarskie włączą do swych planów działania w 2010 r.

Cecylia Judek

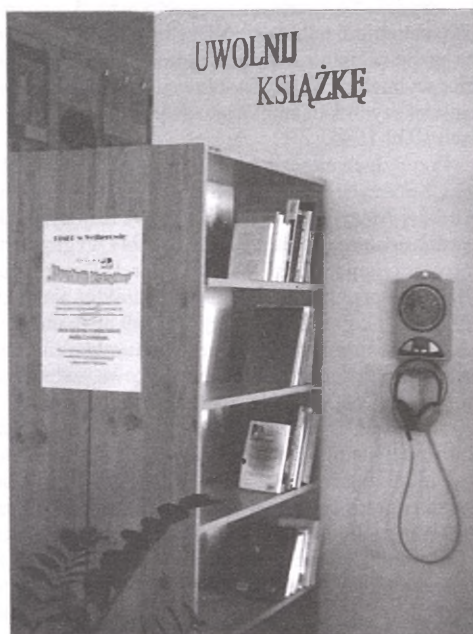
Akcja „Uwolnij Książkę” w Wejherowie

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Wejherowie włączyła się w akcję „Uwolnij Książkę”.

Jest to społeczna ogólnościatowa forma popularyzowania czytelnictwa, ruchoma wirtualna bibliote-

ka, bez własnej siedziby, regałów, kart bibliotecznych. Idea ta, zrodziła się w 2001 r. w Stanach Zjednoczonych i swoim zasięgiem obiegła cały świat. W Polsce funkcjonuje od 2003 r. wzbudzając duże zainteresowanie i zyskując popularność. Do tej pory dzięki akcji uwolnionych zostało 5 605 679 książek. Cele akcji są proste: chodzi o podniesienie poziomu czytelnictwa w Polsce, o przekonanie innych, że dzielenie się jest lepsze od posiadania, o znalezienie przyjaciół i znajomych myślących podobnie.

Uwolnienie książki to innymi słowy odłożenie jej na półkę, tak aby inni użytkownicy mogli z niej skorzystać.

Jeżeli chcesz włączyć się do akcji „Uwolnij Książkę” zapraszamy do Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Wejherowie przy ul. Kaszubskiej 14. Znaleźć tu można informacje dotyczące aktywnego wspierania czytelnictwa.

Dzięki tej akcji świat stanie się jedną wielką darmową biblioteką dostępną dla wszystkich. A ludzie staną się lepsi i mądrzejsi. Natomiast książki staną się wolne... Więcej informacji można uzyskać na stronie internetowej: www.biblioteka.wejherowo.pl

Zapraszamy.

Renata Szkoła

Konferencja nt. „Biblioteki warszawskie w latach 1939 -1945”

Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego tradycyjnie dba o pamięć wydarzeń związanych ze stolicą. Podczas obchodów 65-lecia powstania warszawskiego we wrześniu ubiegłego roku urządziła pokaz fotografii i wydała okolicznościową publikację. W październiku natomiast odbyła się XIX Sesja Varsavianistyczna poświęcona stołecznym bibliotekom. W 70. rocznicę wybuchu II wojny światowej przypomniano losy największych ksiąźnic Warszawy w pamiętnych latach 1939-1945.

Przybyłych na sesję powitała wicedyrektor biblioteki Katarzyna Materska, a obrady prowadził prof. Andrzej Mężyński. Wykład wprowadzający pt. *Życie kulturalne w Warszawie 1939-1944* wygłosił znany varsavianista prof. Marian Marek Drozdowski. Prelegent przedstawił wieloraki charakter życia kulturalnego okupowanej stolicy. Zakazy okupanta uniemożliwiły normalną działalność kulturalną: zamknięto kina, teatry, muzea, sale koncertowe, zabroniono posiadania radioodbiorników, zlikwidowano część wydawnictw, a pozostawione objęto cenzurą. Spisy zakazanej literatury obejmowały oprócz antyniemieckiej m.in. dzieła polskich klasyków, literaturę historyczną, patriotyczną, wojskową. Nakazano też zniszczenie podręczników do języka polskiego, historii i geografii. Dopuszczone przez Niemców jawne życie kulturalne to tandetna rozrywka: komedie i propagandowe filmy i teatryki, rewie, farsy, brukowa literatura, prasa ślawiąca niemieckie osiągnięcia wojenne. Rozpowszechnianie kultury wysokiej było niezwykle utrudnione, lecz miało miejsce. Odbywały się bowiem koncerty muzyki klasycznej, spektakle teatralne, wystawy sztuki w lokalach prywatnych. Zabroniona była też wyrosła w tym okresie twórczość uliczna: muzyka i piosenka przedstawiająca rzeczywistość okupacyjną, najczęściej w świetle satyry. Społeczeństwo nie rezygnowało z uczestnictwa w życiu kulturalnym nawet w ekstremalnych warunkach. Także w getcie istniał teatr (jawny) i odbywały się koncerty. Okupanci organizowali własne („nur für Deutsche”) ośrodki działalności kulturalnej, jak teatry czy kina dla cywilów, policji i wojska, wydawali też własną prasę. Wobec likwidacji wielu form życia kulturalnego wzrosła w tym okresie rola książki.

W tematykę biblioteczną wprowadził wykład prof. A. Mężyńskiego pt. *Biblioteki w pejzażu okupowanej*

Warszawy. *Organizacja, zbiory stracone i uratowane*. Z referatem tym współbrzmiała prelekcja Hanny Łaskarzewskiej pt. *Biblioteka Narodowa w latach okupacji: działalność, zbiory, ludzie*. Referat nt. Biblioteki Uniwersyteckiej (BUW) pt. *Z kart historii Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Lata 1939-1945* wygłosiła wicedyrektor Wanda M. Rudzińska. Referenci omówili takie problemy jak zabezpieczenie gmachów i zbiorów na wypadek wojny, pracę bibliotekarzy podczas okupacji, grabieże i przemieszczenia zbiorów dokonywane przez okupanta, poniesione straty. Wszyscy referenci podkreślili fakt, że biblioteki warszawskie nie miały opracowanego planu ochrony zbiorów na wypadek wojny. Tylko niektóre z ksiąźnic próbowały ochronić zbiory w miarę swoich możliwości w napiętej atmosferze przedwrześniowej, ukrywając je lub deponując w miejscach uważanych za bezpieczniejsze. Tak postąpiła Biblioteka Narodowa (BN), składając w sierpniu 1939 r. najcenniejsze zbiory w sejfie Banku Gospodarstwa Krajowego. Znajdowały się wśród nich m.in. średniowieczne rękopisy *Psalterz floriański* i *Kazania świętokrzyskie* oraz autografy muzyczne F. Chopina¹. Pozostałe cymelia narodowej ksiąźnicy oraz zasób biblioteki rapperswilskiej i rękopisy nowsze BN przechowywane w Centralnej Bibliotece Wojskowej (CBW) wraz z niewielką partią zbiorów ksiąźnicy wojskowej wywieziono do fortów żoliborskich i Biblioteki Publicznej przy ul. Koszykowej. Na sytuację bibliotek miała wpływ też lokalizacja ich gmachów. Mieszcząca się w budynku Generalnego Inspektoratu Sił Zbrojnych CBW spłonęła już we wrześniu 1939 r. od bomby zapalającej. Zniszczeniu uległy wówczas zdeponowane tam przez BN zbiory rapperswilskie i batignolskie, zawierające m.in. archiwum Wielkiej Emigracji i księgozbiór Szkoły Polskiej w Paryżu.

Na początku okupacji miały miejsce pierwsze rabunki zbiorów bibliecznych. Były one uwarunkowane, jak podkreślano w referatach, wartością materialną i przydatnością księgozbiorów dla Niemców. Niektóre ksiąźnice zostały przewiezione w całości do Niemiec, jak np. Główna Biblioteka Judaistyczna przy Wielkiej Synagodze oraz Biblioteka Sejmu i Senatu. Dokonał tego Oddział Petera Paulsena² zajmujący się rabunkiem dóbr kultury. BUW została w listopadzie i grudniu 1939 r. ograbiona przez ekipę Josefa Mühlmanna³ m.in. z części zbiorów Gabinetu Rycin: w tym fragmentów kolekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego oraz trzech cennych rysunków Albrechta Dürera⁴. W grudniu tegoż roku ta sama ekipa zarekwirowała w BN 410 rękopisów pergaminowych, które wywieziono do Krakowa do depozytorium w Bibliotece Jagiellońskiej⁵.

Niemcy zamknęli biblioteki naukowe stolicy i zwolnili ich polski personel. W BN przebiegalo w w dwóch etapach – w grudniu 1939 r. i w lutym 1940 r., w BUW w lutym 1940 r., zaś Bibliotekę Publiczną zamknęto dopiero w sierpniu 1942 r. Nowy okres w okupacyjnej historii bibliotek naukowych rozpoczął się 1 lipca 1940 r. Ustaly też, co istotne, rekwizycje zbiorów. Niemcy powołali w Krakowie – stolicy Generalnego Gubernatorstwa (GG) – Główny Zarząd Bibliotek (GZB) pod kierownictwem bibliotekarza z Berlina – Gustava Abba. W GG utworzono cztery tzw. biblioteki państwowe (Staatsbibliotheken): w Krakowie, Lwowie, Lublinie i w Warszawie.

W stolicy Biblioteka Państwowa składała się z BUW, przemianowanej na Oddział I i BN – Oddział II. W Oddziałach tych ustanowiono polskich mężów zaufania, którymi byli: w Oddziale I – Adam Lewak, przedwojenny dyrektor księżnicy uniwersyteckiej, a w Oddziale II – Józef Grycz, do wojny kierownik referatu bibliotek naukowych w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Kierownikiem całej Biblioteki Państwowej w stolicy został niemiecki bibliotekarz z Wrocławia – Wilhelm Witte. Do pracy przyjęto też ponownie zwolnionych uprzednio bibliotekarzy. Biblioteka Państwowa została w maju 1941 r. powiększona o Bibliotekę Ordynacji Krasieńskich (BOK), która stała się Oddziałem II – zbiory specjalne. W 1941 r. Biblioteka Państwowa została poddana wielkiej reorganizacji, którą zarządził W. Witte. BUW miała gromadzić i przechowywać literaturę zagraniczną, BN – polonika od 1801 r., a BOK miała pomieścić wszystkie zbiory specjalne. Wskutek tego zarządzenia poszczególne rodzaje zbiorów zostały przetransportowane pomiędzy siedzibami bibliotek. Zburzyło to całkowicie dotychczasowy porządek biblioteczny. Dla zbiorów specjalnych, zgromadzonych w gmachu BOK przy ulicy Okólnik stanowiło to ogromne zagrożenie i skończyło się tragicznie, kiedy po powstaniu, w październiku 1944 r. księżnica ta została podpalona przez Oddział Brandkommando.

Po reorganizacji Biblioteka Państwowa posiadała dosyć wysoki budżet przeznaczony na gromadzenie zbiorów. Okupanci planowali bowiem stworzenie z niej w przyszłości księżnicy wyłącznie dla Niemców i dlatego nie skąpili funduszy na zakup literatury im przydatnej. Nabywano cenne księgozbiory od osób prywatnych: uczonych, księgarzy, kolekcjonerów. Ciekawostką może być np. fakt, że w 1943 r. zakupiono 24 preludia F. Chopina. Część tych zbiorów przetrwała okres wojny. Biblioteka Państwowa przejmowała też księgozbiory likwidowanych wydziałów uniwersyteckich, instytucji, urzędów i niektórych szkół średnich. Księgozbiory szkół podstawowych, zgromadzone w Bibliotece Publicznej, w 1943 r. trafiły stamtąd na przemiał.

Braki dokumentacji nie pozwalają dokładnie określić strat wszystkich warszawskich księgozbiorów. Szacuje się jednak, że sięgają one, jak podał A. Mę-

żyński 70% stanu przedwojennego (bez księgozbiorów prywatnych). BN straciła około 32% swoich zasobów, Biblioteka Publiczna 72% (podpalona przez Niemców w styczniu 1945 r.), CBW, Biblioteka Politechniki Warszawskiej i Biblioteka Sejmowa poniosły największe straty: od 99% do 93%. Stosunkowo najmniej, bo tylko 14%, utraciła BUW.

Prelegenci zgodnie podkreślili ofiarność bibliotekarzy, którzy w niebezpiecznych warunkach dbali o powierzone im dobro, często narażając się na dekonspirację i jej konsekwencje. Nie bacząc na okoliczności, ratowali i ukrywali zbiory, dokumentowali straty i konspiracyjnie udostępniali literaturę.

W. M. Rudzińska przypomniała, że w BUW w czasie okupacji wzniesiono – dzięki ofiarności społecznej – strop wzmacniający dach, co uchroniło budynek przed zniszczeniem podczas bombardowań. Wspomniano też akcję pruszkowską, kiedy to po powstaniu wypertraktowano z Niemcami możliwość wywozu ocalałych księgozbiorów ze zrujnowanej i skazanej na zagładę stolicy. H. Łaskarzewska zaakcentowała bohaterską postawę J. Grycza – polskiego męża zaufania Oddziału II, który trwał na posterunku w BN przez całą okupację i powstanie, a po kapitulacji dowodził wspomnianą akcją pruszkowską.

Dzieje bibliotek ordynackich przedstawiła dr Halina Tchórzewska-Kabata w referacie pt. *Losy ordynackich bibliotek Krasieńskich, Przeddzieckich i Zamojskich w okupowanej Warszawie*. Były to biblioteki z niezwykle cennymi zbiorami, tak książkowymi, jak i muzealnymi oraz bogatymi archiwami należące do rodów arystokratycznych, a udostępniane z woli właścicieli do użytku publicznego. Prelegentka przedstawiła ich historię, po czym omówiła losy okupacyjne: sytuację administracyjno-własnościową, działalność, doznane straty.

Biblioteka Ordynacji Przeddzieckich została spalona już we wrześniu 1939 r. wskutek bombardowania. Część jej ocalałych zbiorów spłonęła podczas powstania. Z pożogi uratował się m.in. rękopis *Grzyźny* A. Mickiewicza. Biblioteka utraciła ogółem 85% przedwojennego stanu zbiorów.

Podobnie została częściowo zniszczona na początku wojny Biblioteka Ordynacji Zamojskiej (BOZ). Przepadł też wtedy cały zbiór muzealny. Szczęśliwie ocalały cymelia z księgozbioru zamurwane w podziemiach. W listopadzie 1939 r. wspomniany już Oddział P. Paulsena zarekwirował 50 rękopisów, w tym najcenniejsze: *Kodeks supraski*, *Kodeks zamojski oraz Sakramentarz tyniecki*⁶. Ponownie BOZ została ograbiona w lutym 1940 r. gdy ekipa J. Mühlmanna zabrała 21 rękopisów włoskich, które wywieziono do Wiednia. Praca bibliotekarzy w zniszczonym gmachu była niezwykle utrudniona, ale kontynuowana: przede wszystkim odtwarzano utraconą dokumentację ocalałego zasobu. Udostępniano też zbiory zaufanym czytelnikom i wspieraną tajne

nauczanie. Utrzymano przedwojenną dyrekcję (prof. Ludwik Kolankowski). Najgorsze dla BOZ przyniósł okres powstania – budynek został wypalony, a łączne straty zbiorów wyniosły 84% stanu przedwojennego.

Działania wojenne w 1939 r. nie oszczędziły też BOK – został uszkodzony fragment budynku i zniszczony księgozbiór podręczny w czytelnicy. Biblioteka podlegała początkowo Komisji Likwidacyjnej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, działającej pod kierownictwem Wernera Tzschachela. BOK zamknięto (X 1939 – VIII 1940), a potem otwarto do maja 1941 r. Po śmierci ordynata Edwarda Krasińskiego (grudzień 1940 r. w obozie koncentracyjnym w Dachau) Niemcy zaskwestrowali bibliotekę i, jak wspomniano, w maju 1941 r. włączono ją do Biblioteki Państwowej. Wkrótce BOK stała się księżniczką obejmującą unikatowe zbiory specjalne, kiedy w efekcie akcji przemieszczania ulokowano w niej zasoby z BN i BUW. Stan ten wymagał stworzenia dla tych zbiorów odpowiedniego zabezpieczenia, co usiłowali zrobić opiekujący się nimi bibliotekarze, niestety z miernym skutkiem. Podczas powstania we wrześniu 1944 r. pożar strawił znaczną część zbiorów BOK, reszta spłonęła podpalona przez Brandkommando już po upadku powstania. BOK straciła 60% własnych zbiorów, lecz na skutek zlokalizowania w jej gmachu najcenniejszych obiektów z BN i BUW straty te były dużo większe i w wielu przypadkach nieodwracalne. A trzeba pamiętać, że na Okólniku było zgromadzone przed powstaniem od 300 000 do 400 000 zbiorów... Ocalałe z pożogi wojennej zbiory odbywały już po powstaniu różne peregrynacje, zanim jako depozyty znalazły wieczyste schronienie w reaktywowanej po wojnie Bibliotece Narodowej.

Referat dr hab. Jacka Puchalskiego pt. *Dział Społeczny Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy 1941-1944* odbiegał od tematyki poruszanej przez poprzedników. Prelegent przedstawił szczegółowo cele i okoliczności powstania, z inicjatywy okupanta, tego specyficznego działu. W Bibliotece Publicznej były księgozbiory, o istnieniu których Niemcy wiedzieli i postanowili je wykorzystać do swoich potrzeb⁷. Takim okazał się zdeponowany zasób Muzeum Społecznego. Muzeum powstałe w 1921 r. posiadało literaturę lewicową, komunistyczną, różne tajne dokumenty partyjne. Utworzony w 1941 r. Dział Społeczny wchłonął właśnie te zbiory, gdyż Niemcy postanowili skompletować zeń bibliotekę będącą bazą naukową do zwalczania przeciwników politycznych. Oprócz zbiorów Muzeum włączono do tego działu także księgozbiór zlikwidowanego Instytutu Naukowego Badania Komunistów. Instytut, stworzony w latach dwudziestych przez ks. Antoniego Wincentego Kwiatkowskiego, dysponował bogatymi zbiorami dotyczącymi ruchu komunistycznego. Bibliotekę Działu Społecznego zgromadził i kierował nią zaufany agent Gestapo – Jan Berdych. W styczniu 1944 r. Niemcy

wywieźli część zbiorów Działu Społecznego do Pragi, po rewindykacji znajdują się obecnie w Bibliotece Sejmowej.

Sesjom Varsavianistycznym towarzyszą tradycyjnie już wystawy. Obecną wzbogacił pokaz wybranych archiwaliów Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy. Na podświetlonych planszach wyeksponowano zeskanowane dokumenty z lat 1939-1945 opatrzone wyjaśniającymi podpisami. Obok dokumentów dotyczących pracy bibliotekarskiej pokazano dokumenty charakterystyczne dla okresu okupacji, np. zarządzenia władz niemieckich dotyczące dostarczania świadectw aryjskości personelu, zwolnień pracowników z obozów jenieckich, spisy literatury antyniemieckiej i komunistycznej podlegającej wycofaniu, przepustki do wchodzenia na teren getta, lista pracowników zmuszonych do zamieszkania w bibliotece z powodu zburzenia ich mieszkań.

Dokumentację wystawy stanowi jej katalog opracowany przez Wiolettę Guzek i Joannę Popłońską. Autorką oprawy plastycznej wystawy i katalogu wydanego w brązowo-zółtej „przypalonej” kolorystyce jest Ewa Jakubowska-Gordon, natomiast wstępem, z akcentem osobistym, publikację opatrzył Władysław Bartoszewski.

Wierni bywalcy sesji, a szczególnie zainteresowani tą problematyką z zadowoleniem przyjmą publikację kolejnego zeszytu z referatami, który ma ukazać się w roku bieżącym.

Martyna Figiel

PRZYPISY:

- ¹ We wrześniu 1939 r. obiekty te wywieziono przez Rumunię do Francji, a po jej kapitulacji do Wielkiej Brytanii, skąd odbyły wraz ze skarbami wawelskimi podróże do Kanady i tam szczęśliwie ocalały.
- ² Oddział Operacyjny do Zabezpieczenia Wartości Naukowych i Sztuk Pięknych utworzony we wrześniu 1939 r. w Berlinie z inicjatywy Głównego Urzędu Bezpieczeństwa Rzeszy (RSHA). Dowódcą był profesor archeologii z Uniwersytetu w Berlinie Peter Paulsen. Oddział działał na terenie Generalnego Gubernatorstwa od 1 X do 16 XII 1939 r.
- ³ Josef Mühlmann kierował grupą północną Komisji Specjalnego Pełnomocnika do Sporządzenia Spisu i Zabezpieczenia Dzieł Sztuki i Zabytków Kultury Kajetana Mühlmanna. Urząd ten powołał Generalny Gubernator Hans Frank. Komisja J. Mühlmanna działała w Warszawie od połowy XI 1939 r. do II 1940 r.
- ⁴ Część wywiezionych zbiorów Gabinetu Rycin odnalazła się po wojnie w Adelinie na Śląsku, w Garbicz na Ziemi Lubuskiej oraz w Fischhorn w Dolnej Austrii. Rysunków A. Dürera nie odnaleziono.
- ⁵ Rękopisy zostały zwrócone do BN, bez kilku zaginionych, w sierpniu 1940 r. dzięki staraniom kierownika Głównego Zarządu Bibliotek G. Abba, który jako bibliotekarz, nie popierał rozpraszania zbiorów.

⁶ Te zabytkowe rękopisy powróciły do BOZ w 1941 r. dzięki staraniom wspomnianego już G. Abba, który przyrzekł to ordynatowi Janowi Zamoyskiemu i dyr. L. Kolankowskiemu.

⁷ Niemcy, wykorzystując zbiory Biblioteki Publicznej, utworzyli w lipcu 1940 r. na ich bazie Książnicę Niemiecką (Deutsche Bücherei) lokalizując ją również w gmachu na Koszykowej. Kierował nią volksdeutsch Bronisław Nagel.

Przegląd publikacji

Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej – tradycja i nowoczesność. Praca zbiorowa pod redakcją Beaty Antczak-Sabali, Małgorzaty Kowalskiej, Lucyny Tkaczyk. Toruń: Wyższa Szkoła Bankowa, 2009. – s. 431.

Praca dotyczy niezwykle istotnego zagadnienia, jakim jest działalność informacyjna bibliotek akademickich. Sprawny system informacji ułatwia bowiem czytelnikom korzystanie ze zbiorów i usług oferowanych przez bibliotekę. Książkę podzielono przejrzysto na cztery części, mające za temat organizację współczesnej biblioteki akademickiej, nowoczesne technologie w działalności biblioteki, biblioteczne usługi oraz kształtowanie wizerunku biblioteki uczelnianej. Kolejną część zawiera publikację wystąpienia z X Konferencji Bibliotek Szkół Wyższych Niepaństwowych „Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej – tradycja i nowoczesność”, jaka odbyła się w dniach 9-11 czerwca 2008 r. w Toruniu. Dołączono do niej sprawozdanie z konferencji.

W pierwszej części zwraca uwagę artykuł Ewy Głowackiej, mający za temat badania i oceny jakości bibliotek. Trzeba się zgodzić z autorką, kiedy stwierdza, że biblioteki winny być „organizacjami uczącymi się”. Książnice i ośrodki informacji faktycznie muszą się stale dostosowywać do zmieniających się potrzeb użytkowników oraz wprowadzać coraz bardziej nowoczesne technologie. Kamila Grzędzińska zwraca uwagę na wielkie znaczenie katalogu centralnego NUKAT w organizacji dostępu do zasobów polskich bibliotek. Przystępnie wyjaśnia podstawowe pojęcia, m. in. „katalog” i „katalog centralny”, dzięki czemu jej publikacja może być wykorzystywana jako pomoc w kształceniu studentów bibliotekoznawstwa. Małgorzata Kowalska podjęła modny temat nowych ról i specjalności pracowników biblioteki, pisząc o zawodzie, jakim jest broker informacji.

Współczesne biblioteki muszą mieć opracowane, i próbować realizować, strategie rozwoju. Zrozumienie dla tego faktu wykazali Paweł Pioterek, Janina Przybysz i Barbara Zieleniecka, pisząc o strategii rozwoju na przykładzie Biblioteki Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. Temat jest szczególnie ważki odnośnie bibliotek działających przy niepaństwowych szkołach wyższych, ponieważ książnice te są zwykle jeszcze bardzo słabo zorganizowane i oferują zbiory oraz usługi niewystarczające do zaspokojenia po-

trzeb studentów. W tekście jest mowa o misji biblioteki akademickiej w stosunku do uczelni. Misję faktycznie pełnią biblioteki wszystkich typów, jednak nie wystarczy pisać o misji, ale trzeba dostrzegać konieczności zapewnienia bibliotece akademickiej przez władze uczelni odpowiednich warunków do zaspokajania potrzeb czytelników. Dotyczy to także wynagrodzeń bibliotekarzy, opłacanych znacznie gorzej niż pracownicy naukowcy, podczas gdy bez pracy bibliotekarskiej nie byłaby możliwa działalność dydaktyczna i naukowa szkół wyższych. Autorzy po części zwracają uwagę na zasygnalizowany problem, m.in. pisząc o niezadowalającej infrastrukturze informatycznej bibliotek akademickich, braku perspektywy rozbudowy gmachów bibliotecznych i słabej współpracy bibliotek z kadrami naukową uczelni. Słusznie zaznaczają, że biblioteka powinna być dla użytkowników przyjaznym miejscem, nie tylko nauki, ale także spotkań i wypoczynku. Wypoczynek jest potrzebny np. jako przerwa w żmudnej pracy w czytelni, czy w charakterze uczestnictwa w imprezach kulturalnych oferowanych przez bibliotekę.

Ewa Kościelska i Agata Żurowska zaprezentowały wyniki badania ankietowego nad wykorzystywaniem i udostępnianiem elektronicznych baz danych w bibliotekach niepaństwowych szkół wyższych. Dobrze, że podjęły ten temat, ponieważ elektroniczne bazy danych odgrywają coraz większą rolę w działalności informacyjnej bibliotek uczelnianych. Wioletta Frankowska pisze natomiast o roli edukacyjnych zasobów elektronicznych w kreowaniu pozytywnego wizerunku biblioteki akademickiej na przykładzie Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej. Czytelnik, korzystając z odpowiednio zorganizowanych zasobów elektronicznych udostępnianych online, znacznie pozytywnie postrzega bibliotekę jeszcze zanim się w niej pojawi fizycznie. Barbara Cendrowska zwraca uwagę na konieczność badań nad stroną internetową biblioteki jako dostarczającą informacji o czytelniku, pozwalających lepiej planować usługi. Słusznie pisze, że współcześnie strona internetowa jest zwykle wizytówką biblioteki, wytwarzającą

w świadomości potencjalnego użytkownika jej pierwszy obraz. I tak o wojewódzkiej bibliotece publicznej będzie źle świadczyć brak przynajmniej załączka dostępnej online regionalnej biblioteki cyfrowej, z której zasobów mogłyby korzystać m.in. regionaliści z terenu województwa czy regionu.

Bibliotek cyfrowych dotyczą niektóre artykuły opublikowane w części książki o nowoczesnych technologiach. Arleta Gnatowska omawia klarownie podstawowe problemy związane z tworzeniem bibliotek cyfrowych i zarządzaniem ich zasobami: organizację biblioteki cyfrowej, gromadzenie, digitalizację i opracowanie zbiorów, kwestię kompresji obrazu i dźwięku, wyszukiwanie i dostarczanie dokumentów, ochronę praw autorskich i pokrewnych w bibliotekach cyfrowych. Zagadnieniem wykorzystania nowoczesnych technologii internetowych w promocji zbiorów bibliotecznych zajęły się Beata Pachnicka-Zwierzak i Magdalena Gajewska-Marcinek. Autorki przeanalizowały temat, jakim jest dostępność bibliotecznych katalogów komputerowych „w świecie wyszukiwarek internetowych”. Dużą rolę w promocji biblioteki pełnią też blogi oraz fora dla bibliotekarzy i czytelników. Kwestię blogów autorki ukazały na przykładzie witryny Miejskiej Biblioteki Publicznej we Włodawie, mieście powiatowym położonym na terenie województwa lubelskiego, a jako przykład forum przytoczyły rozwiązanie zastosowane w Bibliotece Uniwersytetu Rzeszowskiego. Przywołanie rozwiązań stosowanych w konkretnych placówkach nadało publikacji większą poglądowość, a poza tym dobrze służy promocji wybranych bibliotek. Ewa Chyłkowska w prostych słowach przybliżyła czytelnikom pojęcie „biblioteki 2.0”, opartej na sieci Web 2.0, której istota sprowadza się do umożliwienia interakcji między stronami internetowego kontaktu. Wśród zastosowań technologii Web 2.0 w promocji bibliotek autorka wymienia forum, blogi, profil użytkownika, jaki czytelnicy mogą założyć na stronie biblioteki, subskrypcję i newsletter, a także e-book.

Na temat usług informacyjnych w działalności biblioteki akademickiej pisze Lidia Derfert-Wolf, przekonując o potrzebie kształcenia przez biblioteki szkół wyższych umiejętności informacyjnych u użytkowników. Przykład stanowią szkolenia biblioteczne, które mogą być prowadzone online, na kursach e-learningowych. A. Potempa omówił realizację przysposobienia bibliotecznego metodą online w Akademii Medycznych w Gdańsku i Wrocławiu, KUL, UMCS i Uniwersytecie Medycznym w Lublinie, na Politechnice Lubelskiej, Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, Uniwersytecie Gdańskim i Uniwersytecie Warszawskim. Jako dobry pomysł trzeba ocenić zilustrowanie artykułu wizerunkami ekranów szkolenia bibliotecznego stosowanego w kilku bibliotekach, których działalność w tym zakresie omówiono w tekście.

Niezwykle ważna część pracy zbiorowej dotyczy kształtowania wizerunku biblioteki akademickiej, zagadnienia po części zasygnalizowanego przy okazji

omawiania artykułów przywołanych we wcześniejszej części recenzji. Barbara Bielicka skupiła się na problemie związków między public relations a kulturą żywego słowa reprezentowaną przez bibliotekarzy. Dobrze, że wybrała to zagadnienie za temat artykułu, gdyż w pracy bibliotekarzy zajmujących się udostępnianiem i informacją wielkie znaczenie odgrywają kompetencje komunikacyjne. Szczególnie duże wyzwania stawia przed pracownikiem użytkownik prezentujący niskie kompetencje komunikacyjne, co może wynikać ze względów osobowościowych, np. postawy antydialogowej i pseudodialogicznej. W kontakcie z takim czytelnikiem u bibliotekarza niezbędna jest wysoka sprawność retoryczna. Gdy czyta się takie uwagi, nasuwa się myśl, że środowisku bibliotekarskiemu są stawiane coraz wyższe wymagania odnośnie kwalifikacji zawodowych i umiejętności, czemu nie towarzyszy podnoszenie przez decydentów bibliotekarskich wynagrodzeń. Interesujące zagadnienie, podjęte przez Maję Wojciechowską, to społeczne komunikowanie się biblioteki z otoczeniem, jako wyzwanie bibliotecznego PR (public relations). Biblioteki, chcąc pozyskać nowych użytkowników, faktycznie muszą dbać o promocję swoich usług w otoczeniu społecznym, wśród potencjalnych użytkowników. Etapy bibliotecznego działania w zakresie PR, wymienione przez autorkę, to badania (gromadzenie i interpretacja opinii na temat biblioteki), planowanie strategii PR, m.in. jej celów, zasięgu, odbiorców i narzędzi oddziaływania, komunikacja (praktyczna realizacja wcześniej zaplanowanej strategii, przekazywanie wybranych informacji określonej grupie odbiorców, za pomocą wybranych metod), kontrola i ocena rezultatów przeprowadzonych działań, czyli skuteczności wybranej strategii PR. Przedstawioną procedurę działania marketingowego należy stosować w większym lub mniejszym zakresie we wszystkich rodzajach bibliotek, od małych bibliotek szkolnych i filii wiejskich bibliotek publicznych po wielkie księżnice uniwersyteckie. Z badań M. Wojciechowskiej wynika, że w Polsce zaledwie 18% bibliotek posiada komórkę organizacyjną do spraw PR, choć powołanie specjalnego działu nie oznacza rozwiązania problemu, jeżeli nie zostaną zatrudnieni odpowiedni ludzie, dysponujący niezbędnymi instrumentami działania. Tylko 47% bibliotek prowadzi plany (strategie) PR. Pozytywne jest jednak, że prawie wszystkie biblioteki zajmują się badaniami swojego wizerunku, także te, które nie prowadzą badań PR. Z drugiej strony częstotliwość badań wizerunku jest różna w rozmaitych placówkach. Dużą wartość informacyjną ma publikacja Wioletty Jachym o *public relations* w Bibliotece Uczelnianej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie. Autorka wymieniła pozytywne i negatywne czynniki kształtujące wizerunek biblioteki, funkcjonujące we wszystkich typach placówek: czynnik osobowy obsługi bibliotecznego (kompetencja oraz postawa bibliotekarza wobec czytelników i ich po-

trzeb), czynnik lokalizacyjny (m.in. kwestia lokalizacji biblioteki oraz kontaktu z nią drogą telefoniczną i poprzez Internet, funkcjonalności i estetyki pomieszczeń bibliotecznych, wyposażenia technicznego, dostosowania stanowisk pracy dla czytelników do potrzeb osób niepełnosprawnych, długości oczekiwania na obsługę), czynnik informacyjno-promocyjny (strona internetowa biblioteki lub jej brak, wyposażenie w materiały informacyjno-promocyjne, np. plakaty i foldery, prezentacja biblioteki w mediach lokalnych i branżowych). Katarzyna Brożek przekonuje o konieczności przełamania barier między bibliotekarzem a użytkownikiem w procesie komunikacji interpersonalnej. Emilia Lepkowska omawia zagadnienie wpływu komunikacji interpersonalnej na wizerunek biblioteki i relacje bibliotekarz – użytkownik. Autorki słusznie podjęły tę tematykę, bowiem wizerunek biblioteki w wielkiej mierze tworzą właśnie stosunek bibliotekarzy i innych pracowników mających kontakt z czytelnikami do użytkowników, a także ich reakcje na zachowania i postawy czytelników. W książce zbyt mało miejsca poświęcono problemowi aranżacji wnętrza jako czynnikowi kształtowania wizerunku biblioteki. Obszerniej pisze na ten temat tylko Barbara Zych, odwołując się do doświadczeń Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Skierniewicach. W równie niewielkim stopniu skupiono się na wyzwaniach etycznych postawiających w związku z coraz większą dostępnością cyberprzestrzeni. Rozważania nad „etyką w erze komputera”, stanowiącą często problem wychowawczy u studentów i młodych pracowników nauki, przedstawił tylko Piotr Donarski. Problemem funkcjonalności stron WWW niepaństwowych szkół wyższych oraz ich znaczenia dla budowania wizerunku biblio-

teki zajęli się m.in. Magdalena Karciarz, Maciej Dutko i Beata Święcicka.

Cennym uzupełnieniem pracy zbiorowej jest publikacja tekstów wystąpień z toruńskiej konferencji z czerwca 2008 r. oraz sprawozdania z obrad, napisanego przez Przemysława Krysińskiego. Warto obejrzeć efektowne kolorowe zdjęcia z konferencji, opublikowane na końcu książki.

Wydawnictwo *Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej – tradycja i nowoczesność* ma dużą wartość bibliograficzną dzięki uzupełnieniu artykułów nie tylko przypisami, ale także bibliografiami załącznikowymi.

Przy nazwiskach autorów oprócz informacji o miejscu zatrudnienia podano adresy mailowe, co należy uznać za słuszny zabieg, ponieważ wiele tekstów stanowi zachętę do dyskusji. Publikacja może w ten sposób zainspirować wymianę poglądów w bibliotekarskim środowisku zawodowym. Podano też wiadomości o kwalifikacjach autora oraz w jakim dziale danej instytucji pracuje, co pomaga czytelnikom ocenić jego kompetencje, m.in. przy wyborze artykułów jako lektury dla studentów.

Duży błąd w przypadku książki liczącej ponad 400 str. oraz dotyczącej zagadnień z dziedziny marketingu, technologii informacyjnych i informatyki stanowi brak indeksu rzeczowego.

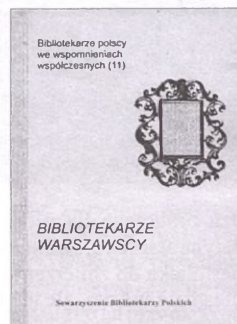
Toruńska publikacja będzie pożyteczną lekturą dla pracowników bibliotek akademickich i innych bibliotek naukowych, a także studentów bibliotekoznawstwa i informatyki naukowej. Potrzebne są też analogiczne publikacje, pisane i wydawane z myślą o pracownikach i użytkownikach mniejszych bibliotek publicznych, jak również bibliotek pedagogicznych i szkolnych.

Dr hab. Adrian Uljasz

Z OFICYNY WYDAWNICZEJ SBP

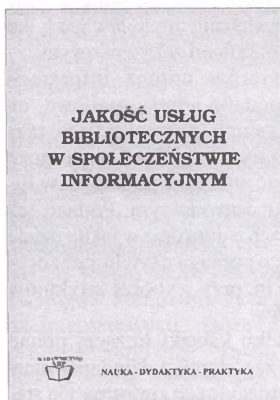
Bibliotekarze warszawscy zmarli w latach 1997-2007 / [red. tomu Maria Lennartowicz przy współpr. Barbary Drewniewskiej-Idziak, Elżbiety Dudzińskiej, Joanny Popłońskiej; Zespół Historyczno-Pamiętnikarski Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich]. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2010. – 189, [1] s.: il. – (Bibliotekarze Polscy we Wspomnieniach Współczesnych; 11).

W omawianym tomie przypomniane zostały wybitne postaci polskiego bibliotekarstwa i ich dorobek. W tomie zamieszczono dziewiętnaście biogramów pracowników: Biblioteki Narodowej (11), Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy (4), Biblioteki Sejmowej (2), Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie (1), biblioteki szkolnej (1). Większość pełniła funkcje kierownicze różnych szczebli: od dyrektorów bibliotek i uniwersyteckiego instytutu bibliotekoznawstwa po kierowników sekcji w dużych bibliotekach. Niemal wszyscy mieli dorobek naukowy. Ich bogate bibliografie, niekiedy zawierające po kilkaset pozycji, obejmują różnego rodzaju podręczniki i poradniki bibliotekarskie stanowiące ich trwały wkład do nauki o książce. Wspomnienia autorów biogramów są uzupełnione relacjami różnych osób, wiele informacji zaczerpniętych zostało z archiwów instytucji, w których pracowali prezento-

wani bibliotekarze, a ponadto z innych źródeł, w tym zwierzeń członków ich rodzin i przechowywanych przez nich materiałów.

Jakość usług bibliotecznych w społeczeństwie informacyjnym: praca zbiorowa / pod red. Joanny Kamińskiej i Beaty Żołędowskiej-Król; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Uniwersytet Śląski w Katowicach. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2009. – 239, [1] s. il. – (Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 109).

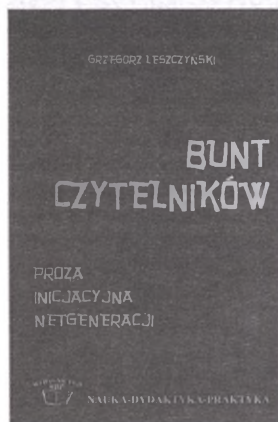

Książka jest pokłosiem konferencji zorganizowanej przez Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego, Bibliotekę Śląską w Katowicach oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, która odbyła się w dniach 26-27 lutego 2009 r. Ukazuje ona aktualny stan badań dotyczących tematyki jakości w odniesieniu do bibliotek, a także doświadczenia bibliotek we wdrażaniu nowoczesnych koncepcji zarządzania jakością oraz innowacyjnych usług bibliotecznych.

Publikacja składa się z pięciu części, w których omówiono sposoby doskonalenia poszczególnych elementów jakości usług, tak aby odzwierciedlały oczekiwania użytkowników. W części pierwszej przedstawiono główne koncepcje zarządzania jakością, w tym: Kompleksowe Zarządzanie Jakością (TQM), benchmarking oraz kaizen. Kolejny fragment publikacji poświęcono badaniu potrzeb i satysfakcji użytkowników bibliotek. W tej części zanalizowano wyniki badań prowadzonych w bibliotekach akademickich. Część trzecia zawiera zagadnienia związane ze standardami pracy i wskaźnikami efektywności bibliotek, zaprezentowano m.in. standardy pracy bibliotek publicznych opracowane dla województwa zachodniopomorskiego oraz założenia programu AFBN (opartego na normie ISO 11620), którego celem jest

wypracowanie wzorców dla polskich bibliotek naukowych. Autorzy z rozdziału czwartego przybliżyli czytelnikom etyczne aspekty zarządzania jakością, akcentując kreowanie odpowiednich zachowań wśród pracowników, które tworzą kulturę jakości. W ostatniej części zaprezentowane zostały współczesne tendencje i kierunki rozwoju zarządzania jakością w odniesieniu do bibliotek polskich oraz w Niemczech, na podstawie analiz i przeglądu piśmiennictwa. Treść referatów uzupełnia wykaz literatury przedmiotu zamieszczony na końcu książki.

Leszczyński Grzegorz. Bunt czytelników: proza inicjacyjna netgeneracji / Grzegorz Leszczyński; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2010. – 268 s. – (Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 111).

Książka prezentuje zjawiska zachodzące w otoczeniu współczesnej literatury dla młodzieży. Omawia środowisko młodych w kontekście literatury, czytelnictwa i korzystania z biblioteki. Książka, adresowana do bibliotekarzy pracujących z młodym pokoleniem, jak również do rodziców, nauczycieli, pedagogów, literaturoznawców i psychologów, zawiera cztery części. W pierwszej (Pokolenie Nikt) autor dokonuje rozpoznania środowiska nastolatków poprzez analizę literackiego obrazu ich własnego zbuntowanego pokolenia. Drugi fragment książki (W poszukiwaniu straconej Księgi) ukazuje m.in. charakter współczesnej prozy inicjacyjnej, sposoby oceny literatury młodzieżowej (strategie krytyczne i bibliologiczne), wykorzystanie blogów, jako formę obcowania młodzieży z tekstami literackimi. W trzecim rozdziale (W poszukiwaniu straconego ładu) dochodzi do konfrontacji chaosu świata, w którym żyje nastolatek, z ładem książki, stanowiącej niejednokrotnie ucieczkę młodego czytelnika od realiów świata rzeczywistego w magię i fantazję, budujące jednak wzory podporządkowane stałym wartościom – prawdzie, pięknu i dobru. Ostatni rozdział (Heretyckie lamentacje) autor poświęcił problemom biblioteki, czytelnictwa i upowszechniania książki. Sugeruje w nim, jak prowadzić bibliotekę dla młodzieży tak, aby była miejscem, które „kusi nowoczesnością zbiorów, a nie zniechęca patyną starości, ... zamiast umoralniających książek eksponuje kontrowersyjne – takie, których lektura zmusi nastolatka do zmierzenia się z jego własnymi problemami. ... To ma być biblioteka dla czytelników, którzy nie gdzie indziej, ale tu i teraz żyją i zmagają się z własnym losem”.

Marzena Przybysz

Bąk Joanna J. Biblioteka: małe pomysły na wielkie zmiany / teksty: Joanna J. Bąk [et al.]. – Warszawa: Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, cop. 2009. – 48 s.: il.

Publikacja została przygotowana przez zespół projektantów skupionych wokół Stowarzyszenia Architektów Polskich z myślą o placówkach w małych miejscowościach.

Omawia zagadnienia związane z wprowadzeniem zmian w bibliotekach, aby stały się one atrakcyjne pod względem estetycznym i funkcjonalnym.

Dostarcza wskazówek praktycznych dotyczących aranżacji przestrzeni, pomysłów na zmianę wyglądu bibliotek już istniejących oraz budowę nowych obiektów w taki sposób, aby były one dostosowane do potrzeb użytkowników.

Poradnik prezentuje cechy charakteryzujące przestrzeń biblioteki idealnej, do której należą: otwartość, atrakcyjność, wygoda i wielofunkcyjność. Na

przykładzie placówek w Suchcicach, Czerwinie, Rzeczniowie czy Cybinie omówione zostały zmiany, które pozytywnie wpłynęły na ich wizerunek oraz funkcjonowanie w środowisku lokalnym. Propozycje przedstawione w książce nie wymagają ogromnych nakładów finansowych, wykorzystują atuty konkretnych lokali oraz niwelują ewentualne wady.

Tematem pracy jest również odpowiednie wykorzystanie kolorów i światła, ergonomii i dostępności, czy ekologii i ekonomii na rzecz poprawy wizerunku i jakości usług.

Na końcu umieszczona została lista spraw, o których należy pamiętać podczas projektowania i realizacji prac modernizacyjnych.

Laskowska Jolanta. Ruch wydawniczy w Trójmieście po II wojnie światowej (1945-1989) / Jolanta Laskowska. – Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2009. – 274, [1] s.

Publikacja autorstwa Jolanty Laskowskiej, adiunkta w Zakładzie Nauki o Książce Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego, omawia zagadnienia związane z ruchem wydawniczym w powojennym Gdańsku, Gdyni i Sopocie. Prezentuje kierunki polityki wydawniczej PRL-u, polegającej na wprowadzeniu scentralizowanego systemu wydawniczego oraz likwidacji oficyn prywatnych. Omówiono też powstanie regionalnych ośrodków wydawniczych, jak również wydawnictw drugiego obiegu.

Książka charakteryzuje specyfikę trójmiejskiego ruchu wydawniczego, zdominowanego przez problematykę morską. Przedstawia warunki geograficzne, społeczne, polityczne, gospodarcze oraz kulturowe, które wpłynęły na profil wydawniczy oficyn działających na wybrzeżu.

Szczegółowo omówiona została historia Wydawnictwa Morskiego od momentu powstania w 1950 r.

do upadku w 1993 r. Znajdujemy tu analizę ilościową i tematyczną jego oferty, na którą składają się: literatura fachowa, morska literatura popularnonaukowa, literatura popularnonaukowa i naukowa dotycząca Pomorza, literatura marynistyczna oraz literatura piękna.

Pozostałe rozdziały poświęcono wydawnictwom wyższych uczelni (Uniwersytet Gdański, Politechnika Gdańska, Akademia Medyczna w Gdańsku, Wyższa Szkoła Morska w Gdyni), towarzystw społecznych, naukowych i kulturalnych (Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Instytut Bałtycki) oraz instytucji naukowo-kulturalnych, instytutów naukowo-badawczych i resortowych.

Prezentowaną publikację uzupełniają:

- schematy organizacyjne Wydawnictwa Morskiego,
- wykaz źródeł,
- indeks osobowy.

Garnysz Czesława. Biblioteka Politechniki Łódzkiej: ponad 60 lat historii / Czesława Garnysz. – Łódź: Biblioteka Politechniki Łódzkiej, 2009. – 335 s.: il., fot.

Inspiracją do napisania monografii był jubileusz 60-lecia istnienia i działalności Biblioteki Głównej Politechniki Łódzkiej. Rys historyczny placówki obejmuje okres od momentu powstania na posiedzeniu senatu uczelni w 1945 r. do 2007 r. W początkowej fazie rozwoju organizację i nadzór nad biblioteką powierzono Komisji Bibliotecznej działającej do momentu powołania pierwszego dyrektora dr Stanisława Pelińskiego w 1950 r.

Autorka książki Czesława Garnysz, dyrektor biblioteki w latach 1988-2007, przedstawia rozwój i osiągnięcia, jak również problemy, z którymi borykała się biblioteka naukowa. Szczególną uwagę zwraca na trudności lokalowe, warunkujące sposób realizacji powierzonych jej zadań. Pokazuje drogę Biblioteki Głównej Politechniki Łódzkiej z siedziby przy ulicy Żeromskiego 116 do budynku fabrycznego liczącego ponad 100 lat przy ul. Wólczyńskiej 223, do której przeniosła się w 2002 r.

W kolejnej części prezentuje historię i dzień dzisiejszy sześciu filii, do których należą:

- Biblioteka Budownictwa i Architektury (1970 r.)
- Biblioteka Chemii Spożywczej (1976 r.)
- Biblioteka Elektrotechniki (1981 r.)
- Biblioteka Mechaniki (2000 r.)
- Biblioteka Beletrystyczna (1975 r.)
- Biblioteka Chemiczna im. Osmana Achmatowicza (1948 r.)

Za podstawę do opracowania publikacji posłużyły sprawozdania Biblioteki Głównej Politechniki Łódzkiej, a także wspomnienia pracowników i osób z nią związanych.

Ponadto praca zawiera noty biograficzne kierowników i dyrektorów biblioteki, wykaz pracowników zatrudnionych w placówce w latach 1945-2007, bibliografię, bogaty materiał ilustracyjny oraz indeks osób wymienionych w tekście.

Violetta Pomianowska

Z żałobnej karty

Maria Janowska
(22.08.1956 r. – 22.11.2009 r.)

Maria Janowska urodziła się 22 sierpnia 1956 r. w Warszawie. Po ukończeniu szkoły średniej zdecydowała się podjąć studia bibliotekoznawcze na Uniwersytecie Warszawskim. Ukończyła je w 1979 r. obroną pracy magisterskiej „*Banki danych ze szczególnym uwzględnieniem ich zastosowania w systemach zarządzania badaniami naukowymi*” napisanej pod kierunkiem M. Tempczyka. Tematyka jej dysertacji była awangardowa – w tym czasie niewielu badaczy nie tylko w kraju, ale i za granicą potrafiło przewidzieć, jak wielką rolę w przyszłości odegra komputeryzacja w rozwoju nauki, bibliotekarstwa i informacji. M. Janowską przez całe życie cechowało niezwykle wyczerpujące sprawy, które w przyszłości okazały się ważne dla rozwoju dziedziny, jaką się zajmowała, takich jak normalizacja, tworzenie konsorcjów bibliotecznych w celu zawierania umów z wydawcami, czy zmiany w prawie autorskim.

Po ukończeniu studiów (1980-1989) pracowała w Urzędzie Patentowym PR, poznając od podstaw działanie krajowego systemu informacji naukowo-technicznej oraz obowiązujące w jego ramach normy. Po opuszczeniu Urzędu Patentowego M. Janowska przez niecały rok zajmowała się opracowaniem zbiorów w Bibliotece Instytutu Techniki i Chemii Jądrowej. Pod koniec 1989 r. rozpoczęła pracę w Bibliotece Narodowej, gdzie z kilkuletnią przerwą (w latach 2002-2007 kierowała sekcją opracowania zbiorów w Bibliotece Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego) była zatrudniona aż do chwili swojej śmierci – najpierw do 2002 r. w Ośrodku Normalizacji w Instytucie Bibliograficznym, a po 2007 r. – w Zakładzie Retrokonwersji.

Największe dokonania M. Janowskiej związane są z normalizacją. Po 1989 r. przed Polską zarysowała się perspektywa przynależności do Unii Europejskiej, szybko postępował proces automatyzacji bibliotek, rozszerzały się możliwości współpracy międzynarodowej. Wszystko to łączyło się z koniecznością uzgodnienia standardów odziedziczonych po epoce RWPG z normami krajów Unii, a w praktyce oznaczało przetłumaczenie, zaadaptowanie do naszych warunków i przygotowanie interpretacji norm obowiązujących w Europie i na świecie oraz opracowanie odpowiednich zaleceń praktycznych i przeszkolenie bibliotekarzy. W zakresie bibliotekarstwa i informacji naukowej pracami kierowała Normalizacyjna Komisja Problemowa nr 142: Informacja Dokumentacja (od roku 2003 – Komitet Techniczny 142 ds. Informacji i Dokumentacji) powołana w 1994 r. przez Polski Komitet Normalizacyjny. M. Janowska oddelegowana do Komisji przez Bibliotekę Narodową pełniła funkcję jej pierwszego sekretarza i aktywnie uczestniczyła w wielu działaniach podejmowanych przez tę organizację. Cały czas intensywnie pracowała nad dostosowaniem polskiego bibliotekar-

stwa do międzynarodowych standardów, między innymi dokonała interpretacji postanowień obowiązujących norm PN-N-01152 i 01152-02 na opis bibliograficzny artykułów i opis bibliograficzny wydawnictw ciągłych (prace „*Opis bibliograficzny artykułów, interpretacja postanowień PN-N-01152*” (1997) oraz „*Opis bibliograficzny wydawnictw ciągłych, interpretacja postanowień PN-N-01152-02*” (1996), pracowała przy przygotowaniu projektów norm na bibliograficzny opis filmów (PN-N-01152-12), dokumentów kartograficznych (PN-N-01152-05) i dokumentów elektronicznych (PN-N-01152-13), opracowała szereg wskazówek, instrukcji i zaleceń dla osób sporządzających bibliografię narodową (m.in. prace „*Hasło osobowe, wybór i zasady tworzenia w bibliografii narodowej i katalogach Biblioteki Narodowej*” (1998); „*Rekord kartoteki wzorcowej haseł formalnych w formacie USMARC: instrukcja wypełniania w systemie INNOPAC*” (1999) oraz „*Tytuł Serii: zasady tworzenia rekordu kartoteki haseł wzorcowych w Bibliotece Narodowej*” (2002). Przetłumaczyła też wiele dokumentów urzędowych różnego typu, np. dotyczących umów licencyjnych na udostępnianie materiałów elektronicznych przez biblioteki i prawa autorskiego, oraz norm, w tym, bardzo trudną, normę na SGML. Za znakomite i niezwykle użyteczne opracowanie „*Adaptacja formatu USMARC do polskich zasad katalogowania: opis bibliograficzny i zasady wyboru haseł*” (2001) zasłużenie przyznano jej prestiżową Nagrodę Naukową SBP im. Adama Łyskowskiego.

Nie wszyscy wiedzą, że M. Janowska była szeroko znana na forum międzynarodowym. Ceniono ją za rzeczowe argumenty i uwagi wypowiedziane na licznych europejskich konferencjach bibliotekarskich, w jakich uczestniczyła oraz działania w ramach Komitetu Technicznego (ISO TC/46) Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej, gdzie reprezentowała Polskę. Zdziwiła nas wszechstronnością zainteresowań i ogromem realizowanych przez siebie zadań.

Przez wiele lat współpracowała z „Bibliografią Analityczną Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej”, opracowując analizy artykułów z angielskich i niemieckich czasopism fachowych dotyczące osiągnięć i perspektyw światowego bibliotekarstwa.

W Bibliotece Instytutu Historycznego UW przygotowała proces retrokonwersji katalogów i aktywnie w nim potem uczestniczyła, szkoląc pracowników i przenosząc opisy na formę cyfrową. Kontynuowała te prace nawet jeszcze po powrocie do Biblioteki Narodowej. W Zakładzie Retrokonwersji BN wykonywała opisy do Kartoteki Haseł Wzorcowych i kontrolowała merytoryczną i formalną poprawność rekordów bibliograficznych. Współpracowała z wie-

loma bibliotekami na terenie całego kraju, uczestniczyła w konferencjach dotyczących bibliografii regionalnej oraz spotkaniach, warsztatach i szkoleniach dla różnych grup bibliotekarzy.

W ramach prac zleconych wykladała na poddyplomowych oraz na dziennych i zaocznych studiach w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Śmierć zaskoczyła ją w trakcie przygotowywania przy współpracy z Bożeną Fabiańską z Książnicy Podlaskiej podręcznika dla młodych bibliotekarzy, wdrażających się do katalogowania w formacie MARC. Swoją wiedzę i doświadczeniem chętnie dzieliła się z kolegami w trakcie osobistych rozmów, a także pisząc fachowe artykuły i książki oraz uczestnicząc w licznych spotkaniach, seminariach i konferencjach.

W czasie całej swojej kariery zawodowej M. Janowska aktywnie działała w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich – systematycznie współpracowała z redakcją „Biuletynu ZG SBP”, w latach 2001-2005 pełniła funkcję członka Zarządu Głównego SBP, a w latach 2008-2009 – skarbnika Koła SBP przy Bibliotece Narodowej. Z ramienia ZG SBP M. Janowska była współorganizatorem Międzynarodowych Warsztatów CELIP na temat umów licencyjnych na korzystanie z publikacji elektronicznych w BN w 2001 r. Przez wiele lat wspomagała „Bibliotekarza”, tłumacząc spis treści do każdego numeru.

Za zasługi dla bibliotekarstwa uhonorowano ją w 2005 r. medalem SBP „W dowód uznania”, a w roku 2008 – Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski.

M. Janowska kochała gorąco przyrodę i swoje miasto – była kwalifikowanym przewodnikiem po Warszawie i Mazowszu. Wolny czas często spędzała na prowadzeniu wycieczek po mieście i rejonie, lubiła też odpoczywać samotnie, wędrując po polach i lasach. Z tych wypraw czerpała siły do intensywnej pracy intelektualnej. Ostatnia z wycieczek, niestety, zakończyła się tragicznie...

Zapamiętaliśmy ją jako ciepłego, dobrego, mądrego człowieka, na którego pomoc w trudnej sytuacji zawsze mogliśmy liczyć, szczerze oddanego swojej rodzinie i zaprzyjaźnionym ludziom. Była osobą spokojną, zrównoważoną emocjonalnie, solidną, pracowitą i ambitną. Subtelna, wrażliwa natura, dyskrekcja, wrażliwość i poczucie humoru powodowały, że M. Janowska była powszechnie lubiana. 9 grudnia na Cmentarzu Powązkowskim pożegnało ją liczne grono osób, w dużej części złożone z przyjaciół, którzy ją kochali i którym będzie jej bardzo brakować.

Alina Nowińska

Jadwiga Jolanta Domian (20.11.1957 r. – 1.10.2009 r.)

Jadwiga J. Domian z domu Markiewicz urodziła się 20 listopada 1957 r. w Chylinie, w pow. plockim. Liceum Ogólnokształcące ukończyła w 1976 r., a następnie dwuletnie Studium Kulturalno-Oświatowe i Bibliotekarskie w Ciechanowie. Od 1 września 1978 r. swoje zawodowe życie związała z Gminną Biblioteką Publiczną w Myszyńcu, współtworząc podwaliny dzisiejszej Biblioteki. W 2002 r. ukończyła studia wyższe zawodowe na kierunku bibliotekoznawstwo i informacja naukowo-techniczna. Z wrodzoną energią oraz pomysłowością rozwijała nowe przedsięwzięcia biblioteki adresowane do wszystkich grup wiekowych. Prowadziła Koło Teatralne „Grabuła”, które brało udział w wielu konkursach, między inny-

mi w wojewódzkim przeglądzie zespołów teatralnych, gdzie zajęło II miejsce. Była organizatorem licznych konkursów i innych imprez dla najmłodszych czytelników, a także spotkań z pisarzami i ciekawymi ludźmi. Prowadziła kronikę biblioteki gminnej. Jej aktywność, zapał i nietuzinkowe pomysły miały znaczący wpływ na jakość czytelnictwa na terenie miasta i gminy Myszyniec. W swoim domu w podmyszyńskiekiej wiosce prowadziła punkt biblioteczny. Za osiągnięcia w pracy zawodowej i społecznej wielokrotnie była wyróżniana i odznaczana m.in. odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”. Praca w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Myszyńcu była całym Jej życiem, pasją.

Pracę przerwał zły stan zdrowia. Po miesiącach walki z okrutną chorobą, a następnie przejściu na rentę chorobową (2 maja 2008 r.) wciąż utrzymywała kontakty z Biblioteką w Myszyńcu. W miarę możliwości bywała na spotkaniach koleżeńskich, imprezach bibliotecznych, a także zwyczajnie wpadała do „swojej” biblioteki, by po prostu pogadać, dowiedzieć się „co słychać?”

Swoją byłą bibliotekarkę bardzo mile wspominają czytelnicy jako osobę serdeczną i towarzyską.

Jadwiga Jolanta Domian zmarła 1 października 2009 r. Miała zaledwie 51 lat i wiele niezrealizowanych planów. Osierociła 5 córek, 4 synów i 4 wnuków.

Była niezwykle człowiekiem, pełnym życia, energii i uśmiechu. Była wspaniałą bibliotekarką, dobrym i życzliwym człowiekiem. Taką chcemy Ją pamiętać.

W imieniu pracowników MGBP w Myszyńcu
Barbara Gieryk, dyrektor

Prawo biblioteczne

Powołanie Zespołu do spraw wiedzy o kulturze w MKiDN

W każdej dziedzinie życia oprócz badań naukowych staramy się je spopularyzować i jak najszerzej upowszechnić. Ta idea zapewne przyświeca także Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który pod koniec 2009 r. powołał Zespół do spraw wiedzy o kulturze w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Prawno-organizacyjną podstawą do kierunkowych działań w tym zakresie jest zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Nr 21 z dnia 29 października 2009 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw wiedzy o kulturze w Ministerstwie Kultu-

ry i Dziedzictwa Narodowego (Dz. Urz. MKiDN Nr 4, poz. 44). Celem tego zarządzenia jest realizacja horyzontalnych i strategicznych zadań Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w tym planowania i koordynacji pozyskiwania wiedzy o kulturze oraz zbudowania interaktywnego systemu jej gromadzenia i przetwarzania, a także oceny wniosków i rekomendacji, podjętych na Kongresie Kultury Polskiej 2009.

Z związku z tym, na podstawie wymienionego zarządzenia powołany został ZESPÓŁ DO SPRAW WIEDZY O KULTURZE, jest on organem doradczym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W skład Zespołu wchodzi:

1) Przewodniczący – Dyrektor Departamentu Strategii i Analiz;

2) członkowie:

- Dyrektor Centrum Edukacji Artystycznej,
- Dyrektor Centrum Edukacji Nauczycieli Szkół Artystycznych,
- Dyrektor FilMOTEKI Narodowej,
- Dyrektor Instytutu Adama Mickiewicza,
- Dyrektor Instytutu Książki,
- Dyrektor Instytutu Teatralnego,
- Dyrektor Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków,
- Dyrektor Międzynarodowego Centrum Kultury,
- Dyrektor Narodowego Archiwum Cyfrowego,
- Dyrektor Narodowego Centrum Kultury,
- Dyrektor Narodowego Instytutu Audiowizualnego,
- Dyrektor Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina,
- Dyrektor Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych,
- Dyrektor Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej,
- Dyrektor Biblioteki Narodowej;
- Sekretarz – pracownik Departamentu Strategii i Analiz.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego może dodatkowo powołać jako członków Zespołu także inne osoby.

W pracach Zespołu mogą uczestniczyć także inne osoby na zaproszenie Przewodniczącego, z głosem doradczym.

Zespół może wyłonić grupę roboczą do opracowania ocen, analiz, raportów. Stanowisko grupy roboczej przedstawiane jest Zespołowi w formie pisemnej.

Do zakresu działania Zespołu należy w szczególności:

1) ocena i weryfikacja wniosków i rekomendacji z Kongresu Kultury Polskiej 2009 w zakresie strategii i badań z uwzględnieniem dotychczas realizowanych programów i projektów Ministerstwa oraz instytucji podległych Ministrowi;

2) przygotowanie rekomendacji dla Ministra w zakresie strategii i badań wynikającym z wniosków i rekomendacji z Kongresu Kultury Polskiej 2009;

3) wypracowanie założeń aktów prawnych odzwierciedlających idee rekomendacji przedłożonych

Ministrowi oraz weryfikacja procesu legislacji w tym zakresie;

4) definiowanie zakresu działalności badawczo-analitycznej instytucji;

5) określanie planów badawczych na kolejne lata oraz zasad przygotowywania raportów, w tym raportów rocznych, prezentujących aktualny stan i zamiany w obszarze właściwym dla tych instytucji;

6) określanie potrzeb w zakresie pozyskiwania dodatkowych informacji o obszarze kultury;

7) opracowanie wspólnego systemu gromadzenia danych o kulturze oraz jednolitych schematów wprowadzania danych oraz generowania informacji;

8) integracja działań instytutów i instytucji kultury przy pozyskiwaniu i wprowadzaniu danych do wspólnego systemu gromadzenia danych o kulturze;

9) współpraca z instytucjami zajmującymi się gromadzeniem wiedzy o kulturze w kraju i za granicą.

Instytuty i instytucje kultury realizują zadania dotyczące gromadzenia wiedzy o kulturze, gromadząc informacje oraz przygotowując odpowiednie analizy, zestawienia, raporty w zakresie i w terminie wskazanym przez Przewodniczącego Zespołu.

Zespół działa kolegialnie. Posiedzenia Zespołu zwołuje Przewodniczący z własnej inicjatywy, na wniosek Ministra lub na wniosek członków Zespołu, nie rzadziej niż raz na kwartał. Podczas nieobecności Przewodniczącego jego zadania wykonuje Sekretarz. Przewodniczący kieruje pracami Zespołu.

Prace Zespołu są koordynowane z pracami Zespołów Zadaniowych, Koordynację pracy Zespołów zapewnia Koordynator ds. Zespołów Zadaniowych – Dyrektor Departamentu Mecenatu Państwa.

Przewodniczący Zespołu przekazuje wyniki prac w formie sprawozdania na ręce Ministra i Koordynatora ds. Zespołów Zadaniowych nie rzadziej niż raz na kwartał. Zespół przygotowuje dla Ministra roczne raporty o zakresie gromadzonych informacji. Porządek obrad Zespołu ustalany jest przez Przewodniczącego.

Obsługę administracyjną oraz środki na pokrycie kosztów działania Zespołu zapewnia Departament Strategii i Analiz.

Lucjan Biliński

Z życia SBP

SBP w EBLIDA

Od początku tego roku SBP jest członkiem European Bureau of Library, Information and Documentation Associations. EBLIDA jest zwolennikiem szerokiego dostępu do informacji. Działalność tej organizacji opiera się m.in. na współpracy ze środowiskiem politycznym, przede wszystkim w zakresie prawa

autorskiego, licencji, działalności kulturalnej archiwów i bibliotek.

Spotkanie Sekcji Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych ZG SBP

W dniu 21 stycznia br. w BN odbyło się spotkanie bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i szkolnych

zrzeszonych w SBP, na którym ustalono roboczy plan pracy Sekcji na rok bieżący. W planie pracy uwzględniono m.in.: opracowanie bazy członków SBP w bibliotekach pedagogicznych i szkolnych oraz organizację spotkania dyrektorów bibliotek pedagogicznych w celu powołania Konferencji Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych; organizację warsztatów i konferencji m.in. z cyklu e-learning w bibliotekach; prowadzenie serwisu Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP; propagowanie „Tygodnia bibliotek”, czasopism oraz serwisów bibliotekarskich w środowisku bibliotek pedagogicznych i szkolnych; integracyjny wyjazd do bibliotek centrów medialnych i biblioteki pedagogicznej w Lublinie. W spotkaniu uczestniczyła przewodnicząca SBP, Elżbieta Stefańczyk, która zachęcała obecnych do większej integracji środowiska bibliotekarskiego i wymiany informacji. Głos zabrała także Danuta Brzezińska, zastępca prezesa Rady Głównej Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, która w odpowiedzi na zaproszenie do współpracy przedstawiła propozycję powołania komisji trójstronnej w celu wypracowania wspólnego stanowiska organizacji zrzeszających nauczycieli bibliotekarzy (TNBSP oraz sekcje bibliotek pedagogicznych i szkolnych ZNP i SBP). Zmiany zapowiadane przez ministra Bogdana Zdrojewskiego oraz brak oparcia w resorcie edukacji budzą obawy o przyszłość bibliotek pedagogicznych i szkolnych. Dlatego postanowiono opisać warunki prawidłowego funkcjonowania tych bibliotek i przedstawić je w MEN. Chęć udziału w pracach komisji wyraziła Sylwia Czacharowska, dyrektor Warm.-Mazur. Bibl. Pedag. w Olsztynie. Zebrani zostali też poinformowani, o grudniowej ekspertyzie dokonanej przez Biuro Analiz Sejmowych, w odpowiedzi na interpelację posła Artura Ostrowskiego. W konkluzji zdecydowanie zanegowano zasadność zwolnienia szkoły z obowiązku prowadzenia biblioteki szkolnej poprzez scedowanie tego obowiązku na inny podmiot, w drodze umowy cywilnoprawnej lub porozumienia.

Spotkanie grupy młodych bibliotekarzy w Warszawie

Zgodnie z ustaleniami podjętymi na IV Forum Młodych Bibliotekarzy w Krakowie 22 stycznia br. odbyło się spotkanie grupy roboczej młodych bibliotekarzy, na zaproszenie Macieja Dziubeckiego w biurze firmy Aleph – strategicznego sponsora SBP. W trakcie spotkania skonkretyzowano problemy młodych bibliotekarzy, określono działania na najbliższe trzy lata oraz postulaty wobec organizatorów przyszłego Forum. Za najistotniejsze problemy uznano: brak interesującej oferty szkoleniowej, inercję środowiska i powszechny brak utożsamiania się z zawodem, niski prestiż zawodu, którego główną przyczyną są niskie zarobki, brak jasnych kryteriów awansów zawodowych, brak strategicznego myślenia o bi-

bliotekarstwie i w bibliotekarstwie, niejasność sensu członkostwa w SBP. Podczas spotkania ustalono priorytetowe projekty, w których będą aktywnie uczestniczyli młodzi bibliotekarze (m.in. budowa systemu wymiany i staży zawodowych, opracowanie programu lojalnościowego dla członków SBP, organizacja europejskiego forum młodych bibliotekarzy). Zob. też Beata Śliwińska: *Mile forum początki... a kontynuacje nie gorze. Czyli młodzi biorą się do roboty*. „Bibliotekarz” 2010 nr 3.

Nagroda Młodych SBP im. Marii Dembowskiej

Trwa konkurs dla absolwentów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej na najlepsze prace magisterskie, zrealizowane w latach akademickich 2008/2009 i 2009/2010. Jego celem jest promowanie najlepszych absolwentów, inspirowanie środowiska do podejmowania problematyki współczesnego bibliotekarstwa polskiego, zacieśnianie współpracy SBP z uczelniami kształcącymi kadrę bibliotekarską. Praca powinna podejmować problematykę współczesnego bibliotekarstwa polskiego i informacji naukowej. Wyjątkowo może być to tematyka historyczna. Propozycje należy nadsyłać (wydruk komputerowy lub maszynopis) do dnia 1 grudnia 2010 r. na adres Wydawnictwa SBP. Do pracy powinna być dołączona opinia promotora oraz rekomendacja dyrektora instytutu lub kierownika katedry. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi do 30 marca 2011 roku. Główną nagrodą jest publikacja pracy w Wydawnictwie SBP. W zależności od decyzji Sądu Konkursowego jest możliwe opublikowanie najciekawszej części pozostałych prac w czasopismach SBP.

Zebranie Sekcji Bibliotek Naukowych ZG SBP

W dniu 4 lutego br. w BN odbyło się zebranie dotyczące podsumowania działalności za 2009 r. oraz planu pracy Sekcji Bibliotek Naukowych na 2010 r. Spotkanie prowadziła przewodnicząca Sekcji, Teresa Szmięgińska.

Sekcja Bibliotek Niepaństwowych Szkół Wyższych ZO Łódzkiego

W dniu 9 lutego br. podczas zebrania ZO Łódzkiego SBP powołano Sekcję Bibliotek Niepaństwowych Szkół Wyższych. Podczas dyskusji dotyczącej planowanych działań Sekcji członkowie ZO wyrazili chęć współpracy m.in. w organizacji rajdu rowerowego po ulicy Piotrkowskiej, który jest przewidziany w trakcie tegorocznego Tygodnia Bibliotek. Akcja zostanie podjęta we współpracy z Łódzką Masą Krytyczną pod hasłem „Odjazdowy Bibliotekarz”. Zadeklarowano także kooperację w ramach działalności szkoleniowej. Sekcja posiada już częściowo przygotowaną

własną stroną internetową (www.biblioteka.wsp.lodz.pl/sekcja.html) oraz forum umożliwiające wymianę doświadczeń i dyskusję na tematy zawodowe. Zarząd łódzkiej sekcji BNSW, pod przewodnictwem Aleksandry Marciniak (WSP w Łodzi), chętnie podejmie współpracę z bibliotekarzami zrzeszonymi w innych rejonach kraju.

Posiedzenie Rady Programowej Wydawnictwa SBP

W dniu 10 lutego br. odbyło się posiedzenie Rady Programowej Wydawnictwa SBP, pod przewodnictwem prof. Jacka Wojciechowskiego. W obradach wzięli udział m.in. przedstawiciele środowiska naukowego z instytutów i katedr informacji naukowej i bibliotekoznawstwa z uczelni z całego kraju. Na wstępie Elżbieta Stefańczyk, przewodnicząca SBP, poinformowała o pracach realizacji strategii SBP. Jednym z zadań będzie stworzenie samodzielnego portalu internetowego sbp.pl ze sklepem internetowym Wydawnictwa. Przewodnicząca poinformowała Radę o planowanej zmianie na stanowisku dyrektora Wydawnictwa SBP, która nastąpi w 2010 r. Obecny dyrektor, Janusz Nowicki, pozostanie jako konsultant do spraw merytorycznych. Przedstawiając osiągnięcia Wydawnictwa SBP w 2009 r. oraz propozycje do planu wydawniczego na 2010 r., J. Nowicki podkreślił regularność ukazujących się czasopism. Wskazał na niepokojący spadek nakładu „Poradnika Bibliote-

karza” pomimo nowych, wysoko ocenianych wkładek. W związku z tą sytuacją E. Stefańczyk zwróciła się do terenowych ogniw SBP z apelem o wspieranie prenumeraty i czytelnictwo literatury fachowej. Aby zachęcić do prenumeraty i kupna, został stworzony system upustów procentowych. J. Nowicki opowiedział się za uruchomieniem nowej, zaproponowanej przez J. Wojciechowskiego serii wydawniczej Biblioteka – Dzieci – Młodzież. Licząc na dalszą współpracę Wydawnictwa z instytutami i katedrami uczelnianymi, za jej dobry przykład podał dotychczasową, owocną i korzystną dla obu stron współpracę z Instytutem Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, z którym wspólnie wystąpiono o grant. Istniejąca w warszawskim Instytucie biblioteka cyfrowa (BBC) już digitalizuje książki autorów z Instytutu wydane w Wydawnictwie SBP (aktualnie 34 tytuły). Będą wspólnie organizowane kursy dla bibliotekarzy oraz zostaną zdigitalizowane „Przegląd Biblioteczny” i „Zagadnienia Informacji Naukowej”. J. Wojciechowski podsumowując obrady, stwierdził, że musi nastąpić większa aktywizacja członków SBP w popieraniu i popularyzowaniu wydawnictw stowarzyszenia. Konieczne jest szukanie dodatkowych przychodów, a jednym z nich jest zaproponowana nowa seria. Należy wzmocnić działalność promocyjną i nieustannie dbać o jakość merytoryczną i naukową publikacji.

Marzena Przybysz

AKTUALIA

Z upływem bieżącego roku zakończy się nam wynegocjowany okres zerowego VATu na książki. Nie byliśmy dostatecznie zdeterminowani, żeby uzyskać dyspensę bezterminową. A tak jest w Irlandii oraz w Zjednoczonym Królestwie: tam zerowy VAT na książki jest trwały. Także w Estonii – na książki, wskazane przez tamtejszy resort edukacji. Oraz całkowicie zerowy w Norwegii, która jednak do UE nie należy.

Widać jednak, że Unia nie upiera się w tym zakresie przy jednolitości. Najczęstszy VAT na książki to 5% (Cypr, Czechy, Francja, Grecja, Łotwa, Portugalia, Węgry), ale bywa też 3% (Luksemburg). A z drugiej strony – 10% (Austria) i nawet 25% (Dania).

U nas – nie wiadomo dlaczego – mówi się o ewentualności 7% VATu na książki. To znaczy, że za książkę, która dzisiaj kosztuje 50 zł, trzeba będzie zapłacić 53,50 zł. Niby niewiele więcej, ale już teraz książki kupuje mało kto, zatem kupowanie stanie się jeszcze rzadsze. A dla bibliotek to już dramatyczny kłopot.

Niby jeszcze wszystko przed nami: muszą nastąpić negocjacje. Żeby jednak wywojować zerowy lub bliski zeru VAT na książki, potrzeba uporu i serca, a tego jakoś nigdzie nie widać. Atmosfera dla bibliotek i dla piśmiennictwa jest tak nieprzychylna, jak chyba nigdy przedtem.

Jacek Wojciechowski

W kilku słowach

■ Międzynarodowy projekt dla bibliotek wojewódzkich

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, która realizuje ogólnopolski Program Rozwoju Bibliotek Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, uruchamia kolejny projekt – „Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategię dla przyszłości”. Fundacja otrzymała na ten cel dotację w wysokości ponad jednego miliona złotych z Funduszu Wymiany Kulturalnej w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Z działań, które dzięki dotacji zostaną zrealizowane, skorzysta przede wszystkim 18 wojewódzkich bibliotek publicznych. Ich odpowiednikiem w Norwegii są biblioteki regionalne (również 18). I polskie, i norweskie placówki chcą wprowadzić zmiany w zarządzaniu i sprawnej funkcjonować.

W ramach projektu powstaną długofalowe strategię działania i rozwoju dla bibliotek wojewódzkich, podręcznik planowania strategicznego dla instytucji kultury, a także baza nowoczesnych sposobów zarządzania takimi placówkami (tzw. baza dobrych praktyk). Ponadto biblioteki wojewódzkie nawiążą współpracę z instytucjami partnerskimi z Norwegii. „Wojewódzkie biblioteki publiczne są aktywnymi instytucjami kultury, ważnymi dla całego systemu bibliotecznego w Polsce. Dysponują odpowiednią infrastrukturą techniczną, sprzyjającą rozwojowi społeczeństwa informacyjnego. Niezwykle mocną stroną bibliotek są również kadry – wykształceni, doświadczeni bibliotekarze. Istnieje jednak silna potrzeba zwiększenia potencjału organizacyjnego bibliotek, rozwoju umiejętności w zakresie tworzenia strategii, nawiązywania współpracy międzynarodowej. Doświadczenia norweskich instytucji związanych z systemem bibliotecznym są w tym zakresie imponujące i mogą stać się inspiracją i punktem odniesienia dla polskich bibliotek” – mówi Jacek Wojnarowski, prezes FRSI. Partnerami FRSI w realizacji projektu są: Małopolski Instytut Kultury, Konferencja Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, ABM-utvikling – The Norwegian Archive, Library and Museum Authority (Państwowe Centrum Archiwów, Bibliotek i Muzeów) i norweskie biblioteki: Buskerud, Akershus, Vestfold.

(Małgorzata Dąbrowska, FRSI)

■ Co wydarzy się w ramach projektu dla bibliotek wojewódzkich?

– Przedstawiciele wojewódzkich bibliotek publicznych, trzech regionalnych bibliotek z Norwegii, a także instytucji kluczowych we wdrażaniu wypracowanych strategii wezmą udział w cyklu czterech trzydniowych warsztatów budowania strategii działania dla instytucji kultury.

– Uczestnicy warsztatów będą mieli możliwość konsultowania się online (poprzez blog i forum) z polskimi i norweskimi ekspertami (m.in. ze Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, norweskiego Państwowego Centrum Archiwów, Bibliotek i Muzeów). Konsultacje będą trwały od początku prac nad strategiami aż do momentu ich wdrażania, czyli przez 12 miesięcy.

– Uczestnicy projektu wezmą udział w wizycie studyjnej w Norwegii, podczas której zapoznają się ze sposobami wdrażania strategii przez biblioteki norweskie. Podczas wizyt w bibliotekach i innych instytucjach kultury, spotkań z menedżerami tych miejsc oraz aktywnych zajęć uczestnicy poznają różne metody badania potrzeb użytkowników, tworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej, promocji i ewaluacji działań, etc.

– Małopolski Instytut Kultury przygotowuje podręcznik, w którym pokazany zostanie – krok po kroku – proces tworzenia strategii oraz przykłady innowacyjnych działań prowadzonych przez biblioteki z Polski i Norwegii.

– Projekt zostanie podsumowany podczas konferencji, w której wezmą udział jego uczestnicy, przedstawiciele najważniejszych instytucji kultury, władz centralnych i regionalnych oraz mediów. Konferencja będzie okazją do zaprezentowania strategii wojewódzkich bibliotek publicznych oraz podręcznika planowania strategicznego. Realizacja projektu zakończy się w czerwcu 2011 r.

Źródło: Program Rozwoju Bibliotek. Biuletyn 18/2 2010.

■ Manifest UNESCO/IFLA o bibliotece wielokulturowej

W dokumencie przetłumaczonym przez Marię Cibicką, we współpracy z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie (konsultacje merytoryczne) czytamy m.in.: „Różnorodność kulturowa i językowa jest wspólnym dziedzictwem ludzkości i powinna być pielęgnowana i zachowywana dla dobra wszystkich. Leży ona u podstaw wymiany, innowacji, kreatywności i pokojowego współistnienia narodów. Poszanowanie różnorodności kultur, tolerancja, dialog i współpraca, w klimacie zaufania i wzajemnego zrozumienia są jedną z najlepszych gwarancji międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Dlatego wszystkie typy bibliotek powinny odzwierciedlać, podtrzymywać i upowszechniać różnorodność kulturową i językową na płaszczyźnie międzynarodowej, krajowej i lokalnej, wspierając w ten sposób dialog międzykulturowy i aktywne obywatelstwo”. W dokumencie określono założenia funkcjonowania biblioteki wielokulturowej, główne działania, system zarządzania, finansowanie, prawodawstwo i sieci współpracy. Określając zadania biblioteki wielokulturowej przyjęto, że powinna ona:

- upowszechniać większą świadomość pozytywnej wartości różnorodności kulturowej i sprzyjać dialogowi kultur,

- popierać różnorodność językową i poszanowanie języka ojczystego,

- ułatwiać harmonijne współistnienie wielu języków, szczególnie poprzez naukę kilku języków od najmłodszego wieku,

- chronić dziedzictwo językowe i kulturowe oraz wspierać formy wyrazu, twórczość i upowszechnianie we wszystkich właściwych językach,

- wspierać ochronę tradycji ustnej i niematerialnego dziedzictwa kulturowego,

- wspierać włączanie oraz uczestnictwo osób i grup, pochodzących z wszelkich środowisk kulturowych,
- wspomagać sprawność w korzystaniu z informacji w epoce cyfrowej oraz opanowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych,
- promować różnorodność językową w cyberprzestrzeni,
- wspierać powszechny dostęp do cyberprzestrzeni,
- wspomagać wymianę wiedzy i dobrych praktyk w dziedzinie pluralizmu kulturowego.

W zakresie wdrażania manifestu przyjęto, że „Społeczność międzynarodowa powinna uznawać i wspierać misję promowania i zachowania różnorodności kulturowej i językowej realizowaną poprzez usługi biblioteczne i informacyjne”.

Pelen tekst Manifestu dostępny jest pod adresem: <http://www.ebib.info/images/SBP/manifestunescoifla.pdf>
„Ekspres ZG SBP” nr 12/2009

■ Digitalizacja materiałów bibliotecznych – ile MKiDN przeznaczyło dla bibliotek?

Rezultaty z I naboru konkursu z programu Zasoby cyfrowe MKiDN dla poszczególnych priorytetów już ogłoszono. Biblioteki publiczne mogły aplikować do priorytetu zatytułowanego: Zasoby cyfrowe – Digitalizacja materiałów bibliotecznych (1 028 970 PLN). W porównaniu z konkursami przeznaczonymi dla materiałów archiwalnych (4 527 566 PLN), muzealnych (2 421 450 PLN) czy audiowizualnych (6 241 984 PLN) – sytuacja bibliotek wygląda bardzo skromnie zarówno finansowo, jak i liczbowo, żeby nie powiedzieć żenująco. Nie wiadomo czy wynika to z niskiej liczby wniosków, czy oceny, jakie te wnioski dostały. Zmieniła się polityka Ministra i instytucje, które decydują o digitalizacji w Polsce oraz mogą pozyskać pieniądze na nią. Z listy beneficjentów wykluczono największe biblioteki akademickie w kraju, które stworzyły sieć polskich bibliotek cyfrowych, opracowały pierwsze modele, zainicjowały digitalizację i wprowadziły zasoby do Europeany (ponad 200 tys. obiektów polskiej kultury) wspólnie z PCSS z Poznania. Z rozdziału kwot widać, że teraz laską nie cieszą się zasoby bibliotek i ich ogromne doświadczenie, jak to się odbija na naszej obecności w Europeanie nie muszę pisać (...). *Bożena Bednarek-Michalska*
Źródło: <http://www.ebib.info?content/view/2436/201>.

■ Internet dla gminnych bibliotek publicznych

Grupa TP uruchomiła program „Biblioteki z Internetem TP”, którego celem jest internetyzacja bibliotek w Polsce. W Programie mogą wziąć udział wszystkie gminne biblioteki publiczne. Dzięki udziałowi w Programie, będzie można podłączyć do sieci wszystkie użytkowane w bibliotece komputery oraz zaoferować dostęp do łącza – także bezprzewodowy – użytkownikom dysponującym własnym sprzętem komputerowym. Wszelkie szczegóły oraz regulamin korzystania z obu programów znajdują Państwo na stronie Fundacji Orange. Program „Biblioteki z Internetem TP” jest bezpośrednim efektem „Porozumienia w sprawie utworzenia programu internetyzacji polskich bibliotek publicznych”, które 6 sierpnia 2009 r. zawarły Grupa TP, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji i Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Źródło: Program Rozwoju Bibliotek. *Biuletyn* 18/2.2010.

■ Talex ma umowę z FRSI o wartości 9,7 mln zł brutto

Talex podpisał umowę z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego na dostawę rozwiązań informatycznych do bibliotek publicznych na terenie całego kraju w ramach realizacji Programu Rozwoju Bibliotek Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Wartość zlecenia szacowana jest na 9,7 mln zł brutto.

Źródło: http://www.biblioteki.org.pl/dla_mediow/454.

■ „Czas informacji” – nowe czasopismo

Mamy nowe czasopismo zatytułowane: „Czas informacji”. Wydawca i zespół redakcyjny chcą kontynuować tematykę regulacji prawnych komunikacji elektronicznej i informatyki oraz ich wpływu na praktykę działania administracji publicznej oraz obrotu gospodarczego – poruszaną w wydawanej przez trzy lata „Elektronicznej Administracji” oraz w „Prawie nowych technologii”. Wydawcą jest Centrum Promocji Informatyki. Więcej informacji poszukaj na stronie czasopisma: <http://www.czasinformacji.pl/index.php> (*Ewa Karolewska*).

■ Inauguracja Roku Chopinowskiego w Bibliotece Publicznej w Dzielnicy Praga Południe m.st. Warszawy

W dniu 15 lutego br. odbyła się inauguracja Roku Chopinowskiego w Bibliotece Publicznej w Dzielnicy Praga Południe m.st. Warszawy. W związku z bieżącym rokiem chopinowskim biblioteka wraz ze swoimi filiami przygotowała projekt edukacyjno-kulturalny pod tytułem „Chopin słowem i nutą malowany”. Patronat nad tym programem objęło m.in. SBP. Projekt biblioteki obejmuje: upowszechnienie dorobku twórczego Fryderyka Chopina poprzez różnorodne działania artystyczne; pogłębienie wiedzy o życiu i twórczości kompozytora poprzez udział w konkursach literackich i innych; wyposażenie uczniów, czytelników biblioteki w wiedzę i umiejętności potrzebne do kreowania wartości dziedzictwa kulturowego; kształtowanie szacunku dla kultury wysokiej i zachęcenie do uczestnictwa w niej w odróżnieniu od podkultury; popularyzowanie piśmiennictwa dotyczącego wielkiego kompozytora; edukacja muzyczna dzieci, młodzieży i osób dorosłych poprzez prezentację utworów Fryderyka Chopina. Wśród działań edukacyjno-kulturalnych w 2010 roku biblioteka przewiduje: koncerty, prelekcje, wykłady, spotkania autorskie, prezentacje multimedialne, występy teatryków, konkursy, wystawy, warsztaty artystyczne i lekcje biblioteczne. (*M. Przybysz*)

■ Koszalińska Biblioteka Publiczna zwyciężycą w konkursie „Polska bez barier”

Celem konkursu „Polska bez barier” jest promowanie instytucji najlepiej przygotowanych do współpracy z osobami niepełnosprawnymi. W kategorii Edukacja zwyciężyła Koszalińska Biblioteka Publiczna, która nie tylko dostosowała budynek główny i pięć filii do potrzeb osób niepełnosprawnych, ale stała się też dla nich bardziej dostępna dzięki zajęciom biblio-, muzyko- i arteterapii, koncertom czy warsztatom integracyjnym. Niepełnosprawni czytelnicy biblioteki w Koszalinie mogą wykorzystywać możliwość dostarczenia książek do domu. Raz do roku biblioteka organizuje Europejski Festiwal Filmowy „Integracja Ty i Ja”. Jest to już druga nagroda przyznana Koszalińskiej Bibliotece Publicznej za działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. W konkursie

Samorządowy Lider Zarządzania 2009 organizowanym przez Związek Miast Polskich, Związek Gmin Wiejskich RP, Związek Powiatów Polskich i Norweski Związek Władz Lokalnych i Regionalnych, biblioteka zajęła II miejsce w skali kraju za projekt „Kultura jest dla każdego”.

Źródło: Program Rozwoju Bibliotek. Biuletyn 18/2/2010.

■ Nagroda dla Marii Wasik

Wieloletnia była dyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Wojewódzkiej Maria Wasik odebrała w dniu 8 lutego Nagrodę Miasta Zielona Góra jako „wyraz uznania za osiągnięcia mające znaczenie dla Zielonej Góry” – wedle prezydenta Janusza Kubickiego, który wręczając statuetkę M. Wasik, dziękował w imieniu mieszkańców miasta za to, co zrobiła dla Zielonej Góry. „Jest to nagroda przyznawana szczególnie osobom, które wpisały się w krajobraz miasta i część swojego życia poświęciły, by wyglądało inaczej niż pozostałe. Dzięki takim ludziom jak Pani miasto poszło do przodu. Gdyby takich ludzi nie było, wiele cennych inicjatyw nie miałyby miejsca” – mówił. M. Wasik otrzymała też nagrodę finansową oraz album o Zielonej Górze.

Źródło: <http://www.rzg.info.pl/news/show/8127>.

■ Strefa Bibliopatów w WBP w Krakowie

Jak informuje Jerzy Woźniakiewicz na stronie WWW WBP, od 28 stycznia otwarto Strefę Bibliopatów – miejsce książki „uwolnionej”, dostępnej bez formalności i ograniczeń, miejsce, które będzie rosło zgodnie z potrzebami. Piszcie on: „Na III piętrze, obok czytelni komputerowej umieściliśmy książki (różne – stare i nowe, dla dzieci i dla dorosłych, poezję i powieści), z których możecie korzystać dowolnie, bez ograniczeń i rejestracji. Na razie ich zasób jest stosunkowo skromny, ale to dopiero początek akcji. Mamy nadzieję, że z czasem książek będzie więcej i więcej. My oddaliśmy do Waszej dyspozycji pozycje, które wyciągnęliśmy z naszych własnych biblioteczek.

Przyjdź, przeczytaj, zabierz głos w dyskusji, podziel się swoją recenzją na Forum Internetowym. Wyraż swoje wrażenia z lektury, oznaczając książkę kolorową wlepką. Korzystaj, bo to specyficzne miejsce stworzyliśmy właśnie dla Ciebie, abyś mógł czytać zawsze, gdy masz na to ochotę. Zasady:

● KORZYSTAJ! Możesz korzystać ze zbiorów Strefy wtedy, kiedy otwarta jest Czytelnia Komputerowa.

● CZYTAJ! Możesz czytać książki Strefy na miejscu, tutaj i w całej bibliotece albo wziąć je ze sobą do domu i oddać po przeczytaniu, bez ograniczeń i konieczności rejestracji.

● WYMIENIAJ! Jeżeli znajdziesz w Strefie książkę, która „jest bliska Twojemu sercu” i chcesz ją mieć w swojej bibliotece domowej, WEŹ ją, a w zamian przynieś i zostaw u nas inną, równie cenną.

● RECENZUJ! Na okładce książki możesz umieścić wlepkę, informującą innych o Twoich wrażeniach dotyczących danej książki. Możesz też pisać recenzje i zostawiać je w książce dla następnego czytelnika lub zamieszczać na forum Strefy.

● PRZEKAŻ INNYM! Jeśli zostawiasz tutaj książkę, wiedź, że jest ona darem dla innych, może zostać włączona do zbiorów biblioteki, może ją wypożyczyć lub zabrać inny bibliopata.

● PROPONUJ! Jeśli masz jakieś propozycje związane z Strefą, opisz je i umieść na tablicy lub na forum Strefy na stronie biblioteki www.rajska.info

● SZANUJ! Korzystaj z książek tak, by czytając po Tobie również mogli czytać z przyjemnością.

● DYSKUTUJ! Jeśli chcesz, spotykaj się tu z innymi bibliopatami i dyskutuj o przeczytanych książkach.

Biblioteka nie zamierza ingerować w Twoje bibliopatyczne zachowania tutaj, wiemy, że wszystko będzie ok.”

■ Zaprosili nas

B-ka Publ. Miasta i Gminy Radków na wieczór artystyczny w ramach Twórczej Stacji Radków (18.02.10) ● B-ka Publ. w Dzieln. Śródmieście m.st. Warszawy. Centrum Informacji im. J. Nowaka-Jeziorańskiego na spotkanie z Michałem Araszkiwiczem nt. „Syria, Jordania – początki chrześcijaństwa” (11.02.10) ● B-ka Publ. w Dzieln. Włochy m.st. Warszawy (Wypoż. nr 71) na spotkanie pt. „Piosenka przypomni Ci...” (24.02.10) ● B-ka Śl. na spotkanie z kosmonautą Mirosławem Hermaszewskim (11.02.10), wystawę „Zagadka Witkacego” (23.02.10), spotkanie z ks. Tadeuszem Sakowiczem-Zalewskim (3.03.10) ● Książnica Beskidzka na otwarcie wystawy fotografii Adama Bujaka pt. „Św. Stanisław – Patron” (18.02.10) ● WBP w Lublinie na otwarcie wystawy „A bogowie grają w kości... O perypetiach literackiej Rosji końca XIX i XX wieku” (19.02.10), spotkanie autorskie z Wiesławem A. Wójcikiem (25.02.10). ● na promocję książek WBP w Lublinie.

NOWA BARDZO PRAKTYCZNA KSIĄŻKA
WYDAWNICTWA SBP

Bolesław Howorka

BIBLIOTEKARZ I PRAWO

Podstawowe informacje o prawie dla pracowników bibliotek

Znajomość prawa, które łączy się z pracą zawodową bibliotekarza potrzebna jest każdemu odpowiedzialnemu pracownikowi. Autor omówił problemy związane ze stosowaniem prawa, które spotyka bibliotekarz w swojej pracy. Świadomość prawna naszego społeczeństwa nie jest wysoka. Dlatego bibliotekarz musi posiadać elementarną wiedzę z zakresu prawa, by móc służyć pomocą czytelnikowi i sobie. Z książki tej powinni korzystać pracujący bibliotekarze, a także studenci i wszyscy ci, którzy się dokształcają.

Stron 244. Cena 31 zł

Obserwując realia (Jan WOŁOSZ)	1
Artykuły	2
Monika KWAŚNIAK, Lucjan BĄBOLEWSKI: Zalecane przez Książnicę Pomorską standardy pracy w gminnych i powiatowych bibliotekach publicznych	2
Jolanta HYS, Joanna KWIATKOWSKA: Stosowanie Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej w polskich bibliotekach – analiza ankiety	6
Jadwiga SADOWSKA: Na marginesie zarządzania – inteligencja emocjonalna	12
Małgorzata ROKICKA-SZYMAŃSKA: Działania Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego – Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego	15
Nasi korespondenci informują	18
Specyfika pracy z czytelnikiem w bibliotekach publicznych i bibliotekach szkolnych (Cecylia JUDEK)	18
Akcja „Uwolnij Książkę” w Wejherowie (Renata SZKOŁA)	19
Sprawozdania i relacje	20
Konferencja nt. „Biblioteki warszawskie w latach 1939-1945” (Martyna FIGIEL)	20
Przegląd publikacji	23
Przestrzeń informacyjna biblioteki akademickiej – tradycja i nowoczesność (Adrian ULJASZ)	23
Z oficyny wydawniczej SBP (Marzena PRZYBYSZ)	25
Sygnały o nowych publikacjach (Violetta POMIANOWSKA)	27
Z żałobnej karty	28
Maria Janowska (22.08.1956 r. – 22.11.2009 r.) (Alina NOWIŃSKA)	28
Jadwiga Jolanta Domian (20.11.1957 r. – 1.10.2009 r.) (Barbara GIERYK)	30
Prawo biblioteczne	30
Powołanie Zespołu do spraw wiedzy o kulturze w MKiDN (Lucjan BILIŃSKI)	30
Z życia SBP (Marzena PRZYBYSZ)	31
SBP w EBLIDA	31
Spotkanie Sekcji Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych ZG SBP	31
Spotkanie grupy młodych bibliotekarzy w Warszawie	32
Nagroda Młodych SBP im. Marii Dembowskiej	32
Zebranie Sekcji Bibliotek Naukowych ZG SBP	32
Sekcja Bibliotek Niepaństwowych Szkół Wyższych ZO Łódzkiego	32
Posiedzenie Rady Programowej Wydawnictwa SBP	33
Aktualia (Jacek WOJCIECHOWSKI)	33
W kilku słowach	34
Observing Realities (Jan WOŁOSZ)	1
Articles	2
Monika KWAŚNIAK, Lucjan BĄBOLEWSKI: Standards of Work Recommended by the Pomeranian Library for Parish and District Libraries	2
Jolanta HYS, Joanna KWIATKOWSKA: UDC Usage in Polish Libraries – an Analysis of Survey Results	6
Jadwiga SADOWSKA: On the Margin of Management – Emotional Intelligence	12
Małgorzata ROKICKA-SZYMAŃSKA: Activities of the Łukasza Górnicki Podlasie Library – Public Library of Białystok District	15

Our correspondents report	18
Characteristics of Work with Readers in Public and School Libraries (Cecylia JUDEK)	18
Bookcrossing Action in Wejherowo (Renata SZKOŁA)	19
Events and reports	20
Conference on Warsaw Libraries in the years 1939-1945 (Martyna FIGIEL)	20
Review of Publications	23
Information Space of Academic Library – Tradition and Modernity (Adrian ULJASZ)	23
From the PLA Publishing House (Marzena PRZYBYSZ)	25
Signals of New Publications (Violetta POMIANOWSKA)	27
Obituaries	28
Maria Janowska (22.08.1956 r. – 22.11.2009 r.) (Alina NOWIŃSKA)	28
Jadwiga Jolanta Domian (20.11.1957 r. – 1.10.2009 r.) (Barbara GIERYK)	30
Library Law	30
Establishing a Committee on Knowledge About Culture in Ministry of Culture and National Heritage (Lucjan BILIŃSKI)	30
From the PLA (Marzena PRZYBYSZ)	31
The PLA in EBLIDA	31
Meeting of Section on School and Pedagogical Libraries of the PLA	31
Meeting of group young librarians in Warszawa	32
Maria Dembowska Young Award Granted by PLA	32
Meeting of Section on Research Libraries of the PLA	32
Section on Libraries of Non-State Academic Schools of the PLA in Łódź Region	32
Meeting of the PLA Publishing Office Programme Council	33
Current Events (Jacek WOJCIECHOWSKI)	33
In a Nutshell	34

BIBLIOTEKARZ

Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy

Komitet Redakcyjny: Helena BEDNARSKA, Lucjan BILIŃSKI, Sylwia BŁASZCZYK, Stanisław CZAJKA, Marcin DRZEWIECKI (przewodniczący), Bolesław HOWORKA, Małgorzata JEZERSKA, Katarzyna MATERSKA, Irena SUSZKO-SOBINA, Ryszard TURKIEWICZ

Redaktor naczelny: Jan WOŁOSZ (tel. 0-694 463 656; e-mail: jan.wolosz@o2.pl).

Sekretarz redakcji: Marzena PRZYBYSZ (tel. 22 608-26-81, e-mail: m.przybysz@bn.org.pl)

Tłum. na jez. angielski: Małgorzata WALESZKO. **Redaktor techniczny:** Elżbieta MATUSIAK

Skład i łamanie: Ewa KOSSOWSKA-SALAŃSKA. **Projekt graficzny okładki:** Katarzyna STANNY

WYDAWNICTWO
SBP

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel. 827-52-96
Dyrektor Wydawnictwa – Janusz NOWICKI
e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

„Bibliotekarz” jest dostępny online w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej (<http://kpbpc.umk.pl/dlibra/publication?id=17777>).

Prenumeratę „Bibliotekarza” można również zrealizować w Dziale Promocji i Sprzedaży Biura ZG SBP, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa, tel. (22) 825-50-24, fax: (22) 825-53-49, e-mail: sprzedaz@sbp.pl
Konto SBP: Millennium 70 1160 2202 0000 0000 2814 5355

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozierki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki
Nakład: 2100 egz. ISSN 0208-4333. Indeks 352624

NASZ PARTNER STRATEGICZNY

ALEPH Polska Sp. z o.o.
ul. Kossaka 7
01-576 Warszawa
tel./fax: (022) 839 83 18
www.aleph.pl
www.exlibrisgroup.com

Aleph Polska
automatyzacja bibliotek

ExLibris

The bridge to knowledge

Maciej Dziubecki
m.dziubecki@aleph.pl

ALEPH Polska Sp. z o.o. powstała w marcu 2001 roku. Wcześniej (od roku 1992) była Działem Wdrożeń systemu bibliotecznego Aleph® w firmie TCH Systems S.A. Obecnie jest jedynym dystrybutorem systemu Aleph oraz innych produktów firmy Ex Libris™ (MetaLib®, SFX®, DigiTool®, Verde®, Primo®) w Polsce i działa jako biuro serwisowe dla polskich użytkowników tych systemów.

Ex Libris Group jest wiodącym światowym dostawcą wysokiej jakości systemów dla bibliotek, centrów naukowych i muzeów. Zintegrowane systemy biblioteczne Aleph® oraz Voyager®, będące sztandarowymi produktami firmy znalazły użytkowników w ponad 3000 instytucji w 62 krajach. Aleph jest wiodącym na rynku oprogramowaniem do automatyzacji bibliotek uniwersyteckich, publicznych, narodowych, naukowych jak również konsorcjów, sieci krajowych i wielkich korporacji.

W ostatnich latach Ex Libris wprowadził na rynek cztery nowe produkty, wyznaczające kierunek rozwoju nowoczesnego oprogramowania dla bibliotek: MetaLib, portal zapewniający dostęp do szeroko rozumianych zasobów informacji naukowej, SFX, system powiązań do źródeł informacji, DigiTool, system zarządzania obiektami cyfrowymi oraz Verde system do skutecznego zarządzania wyborem, oceną, zakupem i obsługą (wznowieniem lub rezygnacją z prenumeraty) elektronicznych baz danych i czasopism.

Najnowszy produkt, Primo, to system skupiający w jednym miejscu dostęp do wielu aplikacji, w sposób niewidoczny dla końcowego użytkownika. Jeden interfejs, rozszerzone możliwości wyszukiwania, jedna lista wyników, dostęp do materiałów z różnych źródeł i systemów w jednym miejscu.

ExLibris Primo

Primo® firmy Ex Libris™ to zaawansowane rozwiązanie do odkrywania i dostarczania informacji. Zapewnia ono czytelnikom nowoczesny i wygodny interfejs do wszelkich lokalnych i zdalnych źródeł informacji. Primo zostało stworzone po to, by biblioteki mogły oferować swoim użytkownikom usługi dopasowane do ich potrzeb i dostarczać relewantne informacje szybko i wydajnie, niezależnie od czasu i miejsca, w których są potrzebne.

Sprawdź jak działa Primo w Bibliotece Królewskiej Danii: <http://search.kb.dk/beta/>

Sprawdź jak działa Primo w The University of Iowa: <http://smartsearch.uiowa.edu/>

CZYTAJCIE NASZE CZASOPISMA NAUKOWE

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY – kwartalnik

Najstarsze polskie czasopismo bibliotekarskie o charakterze naukowym. Ukazuje się od 1927 r. Jeden z najlepszych periodyków z dziedziny bibliotekoznawstwa w Europie. Zapewnia możliwość publikacji i wymiany poglądów całemu środowisku bibliotekarskiemu oraz ludziom nauki związanym z naszym zawodem.

Świadectwem wysokiego poziomu tego pisma jest decyzja z 2007 r. ministra nauki i szkolnictwa wyższego o umieszczeniu tytułu na liście czasopism punktowanych i przyznanie najwyższej punktacji (6 pkt.) w grupie polskich czasopism naukowych.

ZAGADNIENIA INFORMACJI NAUKOWEJ – półrocznik

Od 1993 r. czasopismo jest wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Jedyne periodyk naukowy z tej tematyki w Polsce. Decyzją ministra nauki i szkolnictwa wyższego od 2007 r. czasopismo punktowane (4 pkt.).

Gwarancją otrzymania czasopism jest prenumerata. Oprócz firm dystrybucyjnych działających na rynku wydawniczym można prenumerować **bezpośrednio** u wydawcy, czyli u nas. Zapraszamy!

Dział Promocji i Kolportażu SBP
Al. Niepodległości 213
02-086 Warszawa

Zamówienia: tel: (22) 825-50-24
faks: (22) 825-53-49
e-mail: sprzedaz@sbp.pl

WYDAWNICTWO

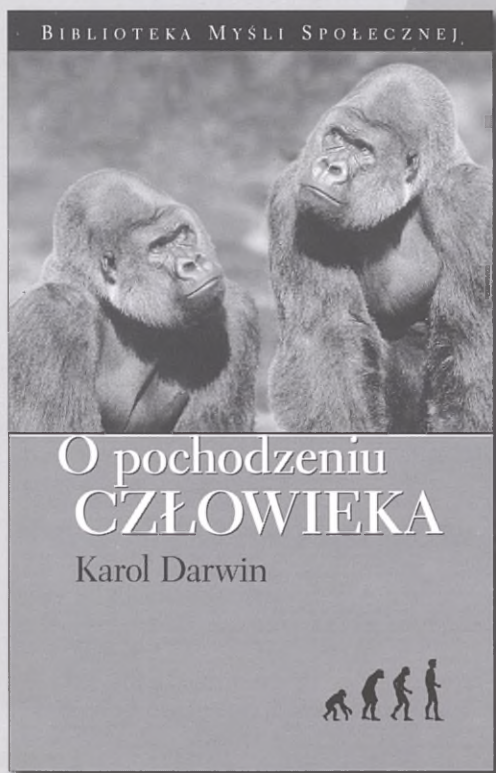

KUPUJĄC U NAS WSPIERASZ
STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY POLSKICH

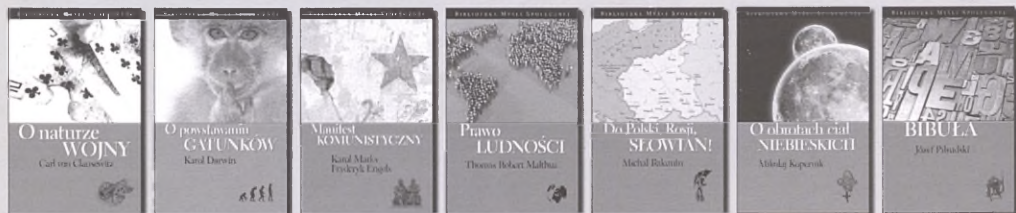
Jirafa Roja poleca serię
BIBLIOTEKA MYŚLI SPOŁECZNEJ

NOWOŚĆ! Karol Darwin „O pochodzeniu człowieka”

Jest to jedna z tych książek, które wstrząsnęły światem. Na podstawie wieloletnich badań Darwin przedstawił teorię, zgodnie z którą protoplastą rodu ludzkiego jest ni mniej ni więcej tylko małpa. Pisana w pierwszej osobie, pełna osobistych refleksji i uwag, praca angielskiego uczonego nie ma wcale charakteru obrazoburczego, a już na pewno nie jest ateistyczna, co przypisywały jej niektóre środowiska. Zawarty w tej opublikowanej w 1871 roku rozprawie determinizm ewolucyjny oraz obraz bezwzględnej walki o byt posłużył wprawdzie niejednemu przywódcy państw totalitarnych do usprawiedliwiania zbrodniczych poczynań, ale Darwin był przede wszystkim uczonym, który sformułował szereg wniosków o charakterze rewolucyjnym. Czy jednak sugestywne argumenty Darwina mają wartość żelaznych dowodów? Na ten temat Czytelnik musi wyrobić sobie własne zdanie.

w serii także:

Jirafa Roja, ul Mazowiecka 2/4, p. 112, 00-048 Warszawa, tel. (4822) 826 22 08, www.jirafaroja.pl, sylwia@jirafaroja.pl

DO WSZYSTKICH TYCH, KTÓRZY SIĘ KSZTAŁCĄ LUB DOSKONAŁĄ

Życzymy Wam sukcesów w nauce

Pamiętajcie o tym, że **WYDAWNICTWO SBP** jest dla Was. Publikujemy większość literatury Wam potrzebnej. Autorami tych książek są sprawdzeni praktycy, dydaktycy i naukowcy. Co roku wydajemy kilkanaście pozycji książkowych. Z każdym rokiem nasza oferta jest bogatsza.

Polecamy nasze czasopisma

Znajdziecie w nich wszystko co aktualne i najważniejsze w bibliotekarstwie i informacji naukowej.

BIBLIOTEKARZ Indeks 352624. Miesięcznik o charakterze fachowym i naukowym. Ukazuje się od 1929 r. Czasopismo wydawane przez SBP oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy.

PORADNIK BIBLIOTEKARZA Indeks 369594. Miesięcznik instrukcyjno-metodyczny. Ukazuje się od 1949 r. Czasopismo wydawane przez SBP.

ZAGADNIENIA INFORMACJI NAUKOWEJ Od 1993 r. czasopismo wydawane przez SBP oraz Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego jako półrocznik.

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY Czasopismo naukowe ukazujące się od 1927 r. niezbędne dla całego środowiska bibliotekarskiego. Od 2004 r. wydawane wyłącznie przez SBP. Kwartalnik.

EBIB. Elektroniczna BIBlioteka i Biuletyn EBIB Wychodzi w formie elektronicznej od 1999 r. Działa w strukturze SBP od 2001 r.
Adresy: <http://www.ebib.info>; ebib.redakcja@oss.wroc.pl

**KAŻDĄ KSIĄŻKĘ I CZASOPISMO NASZEGO WYDAWNICTWA
możesz zamówić:**

Pisemnie:	Dział Promocji i Kolportażu 02-086 Warszawa, Al. Niepodległości 213
Telefonicznie:	(22) 825 50 24, 608 28 26; Faks: (22) 825 53 49
e-mail:	sprzedaz@sbp.pl

Oferujemy Państwu także sprzedaż odręczną w dwóch punktach: w Wydawnictwie SBP Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7 oraz w Dziale Promocji i Kolportażu Al. Niepodległości 213. Staramy się zważywszy na status materialny środowiska bibliotekarskiego utrzymywać ceny na poziomie niskim i średnim, a część pozycji wydajemy na zasadzie *non profit*.

KUPUJCIE U NAS! BEZ NASZYCH KSIĄŻEK ŚWIAT BIBLIOTEKARSKI BYŁBY UBOŻSZY